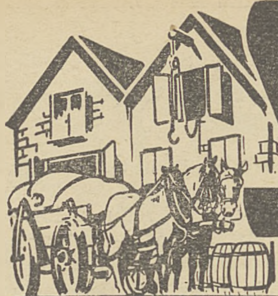

SPÓŁDZIELCA

ORGAN DLA SPÓŁDZIELNI W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE

Prenumerata kwartalna zł 7.50 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazuje się 10 i 25 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wysoki i 21 mm szeroki 60 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 89 szerok. zł 4.80. Zniżone ceny ogłoszeń według Cennika Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Kraków, Nürnbergstr. 5a

Telefon Nr. 116-79 i 116-80.

Nr 9 | 10 maja 1942 r. | Rok II

Do wszystkich Spółdzielni!

Redakcja „Spółdzielcy" umieściła w Nr. 5 z dnia 10 marca 1942 r. na stronie 108 notatkę pod tytułem „Ogłoszenia Spółdzielni", w której zwróciła uwagę na zarządzenie Komisarza Państwowej Rady Spółdzielczej z dnia 16 lutego b. r.

Według tego zarządzenia wszystkie Spółdzielnie mają teksty ogłoszeń, które w myśl przepisów statutów względnie ustawy o spółdzielniach winny być umieszczane w organie przeznaczonym do ogłoszeń Spółdzielni, przesyłać wprost do Centrali Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie w Krakowie ul. Straszewskiego 43.

Mimo to Spółdzielnie nie stosują się do tego zarządzenia, a przesyłają teksty ogłoszeń do Wydawnictwa Rolniczego.

Wskutek tego wynikają opóźnienia w skompletowaniu materiału ogłoszeniowego i ogłoszenia terminowe, jak np. zawiadomienia o walnych zgromadzeniach, nie mogą być na czas umieszczone.

Redakcja uprasza wszystkie Spółdzielnie, aby we własnym interesie ściśle stosowały się do zarządzenia Komisarza Państwowej Rady Spółdzielczej i wszelkie ogłoszenia, jakie mają się ukazać w „Spółdzielcy", przesyłały wprost pod adresem: Związek Rewizyjny Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie, Centrala, Kraków, Straszewskiego, Nr. 43, I. p.

Spółdzielnie należące do Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie mogą ogłoszenia przesyłać za pośrednictwem swojego Związku Okręgowego, o ile to nie opóźni sprawy. W razie nagłości ogłoszenia lepiej jest przesłać tekst wprost do Centrali a odpis tekstu do Związku Okręgowego. W takim wypadku jednak należy Związek Okręgowy równocześnie zawiadomić, że Centrala otrzymała ogłoszenie bezpośrednio, a to w celu unikania podwójnego przysyłania ogłoszenia raz ze spółdzielni wprost a następnie przez Związek Okręgowy powtórnie.

Zadania spółdzielni rzemieślniczych

Dochodzenie do sedna istoty najrozmaitszych organizacji gospodarczych przez porównywanie ich lub upatrywanie ich genezy w minionych formach gospodarki przeważnie mija się z celem. Wielcy pionierzy spółdzielczości, charakteryzując system gospodarki spółdzielczej, nawiązywali do spólnot właściwych gospodarstwu średniowiecznemu, do cechów. Niewątpliwie można się w ówczesnych cechach i dzisiejszych spółdzielniach dopatrzyć podobieństw, z których najistotniejsze chyba jest to, że oba typy gospodarcze polegają na zasadzie samopomocy i samorządu. Jeżeli nawet weźmiemy pod uwagę obecne spółdzielnie rzemieślnicze, które ze względu na zespół członków najbardziej zbliżone są do cechów, to spostrzegamy znaczne różnice. Postulat utrzymania poziomu fachowego, jakości wykonywanych prac rzemieślniczych i zamkniętej, sprężystej organizacji stanowo-fachowej w cechach, zastąpiony zostaje w dzisiejszej spółdzielni rzemieślniczej postulatem podwyższenia wyników gospodarczych poszczególnych warsztatów, wzajemnego wspierania się przy wspólnym zakupywaniu surowca i materiałów pomocniczych oraz organizacji zbytu wyprodukowanego towaru.

Sprawa spółdzielni rzemieślniczych jest dziś szczególnie ważną. Aczkolwiek rozwój tego typu spółdzielni hamowany być może przez rozliczne, spowodowane warunkami wojennymi, ograniczenia rynkowe, to nie można przejść do porządku nad przeobrażeniami gospodarczymi, jakie wskutek wyniku działań wojennych dokonują się na naszych terenach. Przeobrażenia te dotyczą przede wszystkim rzemiosła chałupniczego i dają nie jedną okazję do gruntownego zreorganizowania dotychczasowego systemu zbytu wyrobów chałupniczych. Zaniedbanie przejęcia, dawniej w prywatnych rękach znajdującej się inicjatywy nakładczej przez spółdzielnie rzemieślnicze byłoby błędem nie do darowania. Takim samym błędem byłoby traktowanie, powstałych w miejsce dawniejszych nakładców, spółdzielni rzemieślniczych, jako formy przejściowej, która może ostać się tylko w warunkach obecnych, gdyż po wojnie nie wytrzyma konkurencji, jeżeli już nie inicjatywy prywatnej, to większych przedsiębiorstw produkcji standartowej.

Przykład kilku spółdzielni szewców w okręgu radomskim, które w tak trudnej — jak dzisiejsza — sytuacji surowcowej utrzymują się a nawet umacniają, powinny być wzięte pod uwagę we wszystkich gałęziach rzemiosła i na wszystkich terenach. Raz zorganizowana spółdzielnia rzemieślnicza musi liczyć się nie tylko z teraźniejszością ale gospodarzyć tak i zorganizować się w ten sposób, aby w każdych warunkach ostała się i nie pozwoliła wyprzeć się nakładcom prywatnym, nawet wtedy, gdyby dla tych ostatnich miała kiedykolwiek nadejść koniunktura.

Na wstępie porównaliśmy spółdzielnie rzemieślnicze z cechami średniowiecznymi. Łatwiej jednak, aniżeli porównań, jest doszukać się przeciwieństw między rozmaitymi typami organizacji gospodarczych. Przeciwieństwa wpadają przede wszystkim w oczy przy porównaniu systemu spółdzielni rzemieślniczych z syndykatami i kartelami. Jeden typ (t. zn. spółdzielnia) i drugi (t. zn. kartel) organizują zbyt towarów wyprodukowanych przez swoich członków, w tym samym celu, mianowicie w celu przysparzania korzyści gospodarczej swoim członkom. Podczas gdy jednak ideą przewodnią kartelu jest zwalczanie konkurencji drogą polityki cen i opanowanie rynku, spółdzielnia rzemieślnicza za cel ostateczny stawia sobie udoskonalenie warsztatów produkcji, a zamiast współzawodnictwa głosi hasło współpracy. Podczas gdy celem syndykatów i karteli jest wyłącznie opanowanie rynku i dyktowanie cen, spółdzielnia z racji swej struktury społeczno-gospodarczej i braku dążenia do zysków kapitałowych, nie drogą walki konkurencyjnej, ale drogą samopomocy, osiąga polepszenie i podwyższenie produkcji.

Jeżeli z jednej strony spółdzielnie rzemieślnicze stawiają sobie za trwałe nie tylko koniunkturą obecną uwarunkowane zadanie zastąpienia nakładcy prywatnego, to z drugiej strony powinny przez możliwie szybkie zagęszczenie swej sieci organizacyjnej, przygotować się do zajęcia miejsca, prywatnych, opartych na liberalnych zasadach gospodarczych przedsiębiorstw przemysłu standartowego.

Sprzedaż handlowa

Jakie prawa przysługują przy sprzedaży handlowej kupującemu na wypadek zwłoki sprzedawcy w dostawie towaru

Jeżeli sprzedawca towaru w umówionym czasie nie dostarczy, może kupujący od umowy odstąpić, żądać zwrotu zapłaconej ceny kupna i naprawienia szkody spowodowanej niewykonaniem zobowiązania.

Jeżeli termin dostawy był w umowie ściśle oznaczony, tak, że strony liczyły się z niezawodnym wykonaniem dostawy w tym terminie (termin fix), odstąpienie od umowy następuje samo przez się: uważa się, że kupujący odstępuje od umowy o ile bezzwłocznie po terminie nie oświadczy sprzedawcy, że przy dostawie dalej obstaje.

Jeżeli jednak termin dostawy, nie był w powyższy sposób ściśle oznaczony, odstąpienie od umowy nie następuje samo przez się, lecz kupujący musi uprzednio wezwać sprzedającego listem poleconym, aby wykonał dostawę w odpowiednim terminie dodatkowym, który mu równocześnie wyznaczy i zagrozić, że po bezskutecznym upływie tego terminu od umowy odstępuje. Bez takiego wezwania pozostaje kupujący dalej umową związany i może żądać jedynie dostawy towaru i odszkodowania z powodu zwłoki, musi jednak ze swej strony umowę wykonać, t. j. za dostarczenie towaru cenę kupna zapłacić.

List, którym zagrożono sprzedawcy odstąpienie od umowy, winien mieć treść następującą: „Umową z dnia .... sprzedał nam Pan ... (oznaczenie sprzedanej ilości towaru), który to towar miał być dostarczony do... tygodni. Ponieważ dostawa dotychczas nie nastąpiła, wzywamy Pana o dostarczenie wyżej oznaczonego towaru w terminie dodatkowym, upływającym z dniem ... (kalendarzowo oznaczyć), z tym zastrzeżeniem, że po bezskutecznym upływie tego terminu od umowy odstępujemy".

Termin dodatkowy musi być „odpowiedni", t. j. taki, aby sprzedający był w stanie w tym terminie towar dostarczyć.

Po upływie terminu dodatkowego kupujący nie jest obowiązany do przyjęcia towaru i zapłaty ceny kupna.

Raz dokonany wybór wiąże kupującego: po wysłaniu powyższego listu z zagrożeniem odstąpienia od umowy nie może już kupujący wnieść powództwa o dostawę towaru.

Po bezskutecznym upływie terminu dodatkowego może kupujący żądać od sprzedającego zwrotu ceny kupna, z góry ewentualnie zapłaconej i wynagrodzenia szkody, jaką poniósł z powodu niedostarczenia towaru.

Wybór alternatywy odstąpienia od umowy jest praktyczniejszy od wyboru drugiej alternatywy, t. j. żądania dostawy towaru w naturze i odszkodowania z powodu zwłoki, gdyż nigdy nie można przewidzieć, czy wyrok zasądzający dostarczenie towaru, będzie mógł być u sprzedawcy skutecznie wyegzekwowany.

SPÓŁDZIELNIE SPOŻYWCZE

Do wszystkich Spółdzielni Spożywców i Pracy w G. G.!

Mimo dokładnego uregulowania spraw dotyczących prenumeraty czasopisma „Spółdzielca", a mianowicie w Nr Nr 4 i 6 „Spółdzielcy" z roku bieżącego, ogromna ilość spółdzielni spożywców nie zastosowała się dotychczas do wydanych wskazówek.

Pragnąc uniknąć zupełnie niepotrzebnych kosztów przypomina się jeszcze raz co następuje:

1) Prenumerata winna być wpłacana z początkiem każdego kwartału z góry t. j. prenumerata za kwiecień, maj i czerwiec winna była być wpłacona najpóźniej do dnia 1 kwietnia. Jak dotychczas, to ogromna ilość spółdzielni nie wpłaciła prenumeraty jeszcze nawet za IV kwartał 1941 roku. Należy natychmiast opłacić prenumeratę za IV kwartał 1941 roku oraz za I i II kwartał 1942 roku t. j. razem 23 zł 25 gr. Spółdzielnie, które w dalszym ciągu będą się opóźniały z wpłatami, narażą się na zupełnie niepotrzebne koszty i nieprzyjemności.

2) W dalszym ciągu niektóre spółdzielnie przekazują należność za prenumeratę wprost do Wydawnictwa Rolniczego w Krakowie. Jest to niezgodne z zarządzeniem Pana Komisarza Wydziału Lustracyjnego z dnia 20 stycznia br.

3) W wypadkach nieotrzymania któregokolwiek z numerów czasopisma należy reklamować przede wszystkim na poczcie, a gdyby to nie odniosło skutku, w Wydawnictwie Rolniczym w Krakowie.

Rozporządzenie o podatku przemysł.

Mimo zamieszczenia tekstu rozporządzenia w poprzednim numerze, podajemy niżej obszerne omówienie dla użytku spółdzielni spożywców.

W Dzienniku Rozporządzeń Nr. 26 z 28. 3. rb. ukazało się rozporządzenie o podatku przemysłowym, którego streszczenie podajemy niżej:

Podatek przemysłowy pobiera się na rzecz gmin. Podatkowi przemysłowemu podlega każde stałe przedsiębiorstwo, o ile wykonywane jest w G. G. Przez „przedsiębiorstwo" rozumieć należy przedsiębiorstwo handlowe i przemysłowe w rozumieniu ustawy o państwowym podatku dochodowym z 14. 12. 35 r. Dz. Urz. z r. 1936 Nr. 2 poz. 6.

W G. G. wykonuje się przedsiębiorstwo, o ile utrzymuje się dla niego na obszarze G. G. zakład pracy.

Za przedsiębiorstwo uważa się zawsze i w pełnym zakresie m. in. spółdzielnie zarobkowe i spółdzielnie gospodarcze.

Zakładem pracy jest każdy miejscowy stały zakład lub urządzenie, służące wykonywaniu stałego przedsiębiorstwa.

Za zakłady pracy uważa się:

1) miejsce, w którym znajduje się zarząd przedsiębiorstwa,

2) oddziały, wytwórnie, składy towarów, miejsca zakupu i sprzedaży, kantory i inne urządzenia handlowe, służące przedsiębiorcy lub jego stałemu zastępcy do wykonywania przedsiębiorstwa,

3) budowle, których trwanie przekroczyło 12 miesięcy lub przypuszczalnie przekroczy.

Zwolnienia

Od podatku przemysłowego zwolnione są m. in. spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe, będące instytucjami drobnego kredytu, spółdzielnie zrzeszające wyłącznie pracowników najemnych, mające na celu zatrudnianie zarobkowe przez siebie swoich członków i wykluczające inny dochód członków ze spółdzielni poza wynagrodzeniem za własną pracę zarobkową, jako też spółdzielnie zdrowia.

Stałe przedsiębiorstwa podlegają podatkowi przemysłowemu w tej gminie, w której utrzymuje się zakład pracy celem wykonywania stałego przedsiębiorstwa.

Jeżeli zakłady pracy tego samego przedsiębiorstwa znajdują się w kilku gminach, lub jeżeli zakład pracy jest położony na terenie kilku gmin, to podatek przemysłowy pobiera się w każdej gminie wg tej części kwoty wymiarowej podatku, która na nią przypada.

Podatnikiem jest przedsiębiorca. Za przedsiębiorcę uważa się tego, na którego rachunek prowadzi się przedsiębiorstwo. Jeżeli przedsiębiorstwo prowadzi się na rachunek kilku osób, to są one solidarnymi dłużnikami. W razie zmiany osoby przedsiębiorcy podatnikiem aż do końca miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiła zmiana, jest dotychczasowy przedsiębiorca, z początkiem następnego miesiąca kalendarzowego — nowy przedsiębiorca.

Podstawę opodatkowania dla podatku przemysłowego stanowi zysk przedsiębiorstwa.

Oprócz tego można za zgodą Rządu G. G. przyjąć sumę wynagrodzeń jako podstawę opodatkowania.

Podatek przemysłowy wg zysku przedsiębiorstwa.

Zyski

Zysk przedsiębiorstwa należy ustalać wg przepisów, obowiązujących dla państwowego podatku dochodowego. Miarodajnym jest zysk przedsiębiorstwa z tego roku podatkowego, który poprzedził okres poboru. Przy obliczaniu podatku przemysłowego wg zysku z przedsiębiorstwa należy przyjąć za podstawę kwotę wymiarową podatku, którą należy ustalić przez zastosowanie stopy procentowej (liczby wymiarowej podatku od zysku z przedsiębiorstwa). Zysk z przedsiębiorstwa należy zaokrąglić w dół do pełnych stu złotych.

Liczby wymiarowe podatku od zysku przedsiębiorstwa wynoszą:

u osób fizycznych a także u spółdzielni zarobkowych i gospodarczych:

dla pierwszych	2400 zł	zysku z przedsiębiorstwa	0%
dla dalszych	2400 zł	„ „	1%
dla dalszych	2400 zł	„ „	2%
dla dalszych	2400 zł	„ „	3%
dla dalszych	2400 zł	„ „	4%
dla wszystkich dalszych kwot			5%

Kwotę wymiarową podatku ustala się na rok obrachunkowy i rozkłada się ją, o ile uczestniczy kilka gmin. Za rok obrachunkowy uważa się okres od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca.

Ustalenie podatku, stawka poboru i płatność

Podatek ustala się i pobiera na podstawie kwoty wymiarowej podatku wg stopy procentowej (stawki poboru) jaką winna wyznaczyć gmina na każdy rok obrachunkowy. Stawka poboru musi być równa dla wszystkich przedsiębiorstw, znajdujących się na terenie gminy. Ta stawka poboru nie może przekraczać 200%. Ustalenie stawki poboru wymaga zatwierdzenia państwowej władzy nadzorczej.

Podatek przemysłowy wg zysku przedsiębiorstwa pobiera się obok opłaty rejestracyjnej. Jeżeli zysk z przedsiębiorstwa nie przekracza 20 000 zł, to należy opłatę rejestracyjną za rok kalendarzowy, na który przypada początek okresu poboru podatku przemysłowego potrącić z podatku przemysłowego, o ile opłata rejestracyjna przypada na przedsiębiorstwo. W wypadku rozkładu opłaty na poszczególne gminy opłata rejestracyjna nadaje się do potrącenia tylko wówczas, o ile opłata rejestracyjna i udział w podatku wpływają na rzecz tej samej gminy.

Podatek jest płatny każdorazowo w ¼ części kwoty rocznej w dniu 15 maja, 15 sierpnia, 15 listopada i 15 lutego. Za rok obrachunkowy 1941 należy uiścić całą kwotę roczną do dnia 15 kwietnia 1942. Podatnik winien uiścić aż do zawiadomienia go o nowym wymiarze podatku, w terminach, wyżej oznaczonych, odpowiednie przedpłaty, biorąc za podstawę ostatnio ustalony roczny podatek.

Podatek od sumy płac

Podstawą opodatkowania od sumy płac jest suma wynagrodzeń, wypłacona w każdym miesiącu kalendarzowym pracownikom zakładu pracy, położonego w gminie.

Suma płac jest sumą wynagrodzeń otrzymywanych przez pracowników zakładu pracy, położonego w gminie, przy czym do wynagrodzenia wlicza się także gratyfikacje, tantiemy oraz inne pobory i korzyści z tytułu zatrudnienia w służbie publicznej lub prywatnej, o ile nie zostały zwolnione od podatku od płac zarządzeniami Rządu G. G. lub na mocy specjalnych przepisów. Do sumy płac nie wlicza się kosztów podróży wzgl. diet, o ile one nie przekraczają rzeczywistych wydatków.

Przy obliczaniu podatku od sumy płac należy przyjąć za podstawę kwotę wymiarową podatku, którą należy ustalić przez zastosowanie stawki tysięcznej (liczby wymiarowej podatku) do sumy płac. Sumę płac należy zaokrąglić w dół do pełnych 10 zł.

Liczba wymiarowa przy podatku od sumy płac wynosi 2 pro-mille. Stawka poboru dla podatku od sumy płac musi być równa dla wszystkich przedsiębiorstw, znajdujących się na terenie gminy. Może ona odbiegać od stawki poboru dla podatku przemysłowego od zysku z przedsiębiorstwa a nie może przekraczać 200%.

Podatek od sumy płac za miesiąc kalendarzowy jest płatny dnia 15 następującego po nim miesiąca. Jednocześnie z uiszczeniem podatku należy złożyć urzędowi skarbowemu deklarację o podstawach obliczenia.

Jeżeli celem wykonywania przedsiębiorstwa utrzymuje się zakłady pracy w kilku gminach, to należy rozłożyć kwotę wymiarową podatku na udziały, przypadające na poszczególne gminy. To samo obowiązuje w wypadkach, w których zakład pracy znajduje się na terenie kilku gmin.

Odnośnie do postępowania przy ustalaniu, poborze i ściąganiu podatku przemysłowego mają odpowiednie zastosowanie postanowienia ordynacji podatkowej z dnia 14 lutego 1939 r. DZ. RP. Nr. 14 wraz z wydanymi do nich przepisami, o ile przez Rząd G. G. inaczej nie postanowiono. Rzeczowo właściwymi dla ustalenia poboru i ściągania podatku przemysłowego są urzędy skarbowe, miejscowo właściwym jest ten urząd skarbowy, w którego okręgu znajduje się kierownictwo przedsiębiorstwa.

Przeciw wszystkim orzeczeniom, wydanym w sprawie podatku przemysłowego przez urzędy skarbowe, służą podatnikowi środki prawne, (po myśli 7 rozp. wyk. do rozp. z dn. 17. 11. 1939 r. o prawie podatkowym i administracji podatkowej z 30. 7. 40 r. Dz. Rozp. GG. II. str. 409 — to jest zażalenie, które należy wnieść do tego urzędu skarbowego, którego orzeczenie się zaskarża, w terminie czterotygodniowym).

Rozporządzenie wchodzi w zastosowanie po raz pierwszy na rok obrachunkowy 1941.

Dodatek do podatku przy nieterminowym złożeniu zeznań

Zwracamy uwagę wszystkim spółdzielniom, że na mocy rozporządzenia (D. Rozp. GG. Nr 27 z 31. 3. 42 r.), uzupełniającego Ordynację Podatkową z d. 14. II. 36 r. (Dz. U. RP. Nr 14 poz. 134) urząd skarbowy może nałożyć na podatników, nie przestrzegających terminu złożenia zeznania podatkowego, dodatek do wysokości 10% ostatecznie ustalonego podatku. Urząd skarbowy może zaniechać ustalenia tego dodatku lub znowu go uchylić, jeżeli się okaże, że spóźnienie jest wytłumaczalne (usprawiedliwione).

Należy tedy przestrzegać dokładnie terminów złożenia zeznania podatkowego, a jeżeli zeznanie to z przyczyn ważnych nie może zostać w terminie złożone, należy natychmiast zwłokę usprawiedliwić.

Obrót ziemią dzierżawną

Według rozporządzenia z dnia 24. 3. 1942 (Dz. Rozp. Nr 27) zezwolenia władz wymagają: zawarcie, zmiana, przedłużenie oraz wypowiedzenie umów dzierżawnych o rolniczy i leśny grunt oraz rolę. Z umowami dzierżawy stoją na równi inne umowy, uprawniające do używania płodów rolniczego i leśnego gruntu i roli.

Przedłużenie umowy dzierżawy, zawartej na czas oznaczony, dozwolone jest na wniosek dzierżawy na czasokres najwyżej do lat pięciu.

Z ważnego powodu, w szczególności w celu podniesienia wydajności rolnictwa stosunek dzierżawy może być rozwiązany przez władze.

Wszystkie wyżej powołane czynności prawne wymagają dla swej ważności formy pisemnej.

Właściwym do udzielania zezwolenia na zawarcie, zmianę, wypowiedzenie i przedłużenie umów dzierżawy, jako też jej rozwiązania jest starosta powiatowy (miejski). Decyzje mogą być połączone z nałożeniem zleceń.

Podanie o zezwolenie należy wnieść w terminie prekluzyjnym 1-miesięcznym. Odnośna czynność prawna jest nieważna, jeżeli wniosku o zezwolenie w otwartym terminie nie wniesiono, jeżeli odmówiono zezwolenia lub jeżeli zleceń starosty nie spełniono w terminie.

Wypowiedzenie bez zezwolenia jest bezskuteczne

Zaniechanie przedłożenia czynności prawnej celem uzyskania zezwolenia podlega także karze.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, t. j. z dniem 31. III. 1942 r.

Dostarczenie towaru wadliwego

Jeżeli towar dostarczony nie odpowiada umowie, jeżeli nie posiada właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego, albo jeżeli ma wady, zmniejszające

jego wartość lub użyteczność ze względu na cel w umowie oznaczony, albo z natury lub przeznaczenia rzeczy wynikający, kupujący nie jest obowiązany do przyjęcia takiego towaru i może przyjęcia wadliwego towaru odmówić, oraz zażądać dostarczenia towaru umowie odpowiadającego. O ile towar został przesłany z innej miejscowości, nie może kupujący odesłać go bez porozumienia ze sprzedawcą, jest zobowiązany postarać się o przechowanie towaru na koszt sprzedawcy aż do chwili, w której tenże będzie miał możność towarem rozporządzać.

Kupujący winien więc towar jak najlepiej zbadać i sprzedawcę o dostrzeżonych wadach zawiadomić.

List, w którym kupujący to uczyni, winien zawierać następującą treść: „Towar (oznaczyć dokładnie istotę towaru), dostarczony nam przez Pana w dniu .... nie odpowiada co do jakości naszej umowie z dnia ... a mianowicie wykazuje następujące wady (wady winny być dokładnie opisane). Wobec tego stawiam Panu towar ten do dyspozycji w moim magazynie w ...., ul. ....., gdzie towar ten na koszt i niebezpieczeństwo Pana, aż do dalszego Jego rozporządzenia przechowuję. Proszę więc Pana o najszybsze rozporządzenie powyższym towarem, a ponadto o dostarczenie mi towaru niewadliwego, odpowiadającego ściśle powyższej umowie, w terminie dodatkowym, upływającym z dniem ...., z tym zastrzeżeniem, że po bezskutecznym terminie tego czasokresu odstępuję od umowy".

Jeżeli towar postawiony do dyspozycji sprzedawcy, jest narażony na zepsucie, kupujący ma prawo towar ten sprzedać na rachunek sprzedawcy przez notariusza lub komornika, albo nawet w razie konieczności bez tych formalności, ale z należytą starannością t. j. jak najlepiej. O sprzedaży takiej winien kupujący sprzedawcę zawiadomić z góry, a po dokonaniu sprzedaży zawiadomić go o jej wyniku i z uzyskanej ceny kupna się rozliczyć. Powyższe prawo sprzedaży przysługuje kupującemu także wtedy, gdy sprzedawca zwleka z rozporządzeniem towarem do dyspozycji mu postawionym, lub przechowanie wymaga znacznych kosztów.

Jeżeli wada towaru jest „ukryta", t. j. taka, której przy wydaniu mimo uważnego badania nie można było wykryć, a wada taka wyjdzie dopiero później na jaw, winien kupujący o wadzie tej, dokładnie ją określając, sprzedawcę bez zwłoki, listem zawiadomić; z powodu takiej wady może kupujący według swego wyboru albo odstąpić od umowy, a więc postawić wadliwy towar do dyspozycji sprzedawcy w sposób wyżej opisany i żądać od niego zwrotu ceny kupna z odsetkami ustawowymi oraz ewentualnie odszkodowania, albo towar wadliwy zatrzymać i żądać zmniejszenia ceny kupna w miarę zmniejszenia wartości towaru skutkiem istnienia wady oraz ewentualnego odszkodowania, albo też postawić wadliwy towar do dyspozycji sprzedawcy i wezwać go o dostarczenie niewadliwego towaru, wyznaczając ewentualnie równocześnie termin dodatkowy do tej dostawy, z zastrzeżeniem odstąpienia od umowy na wypadek bezskutecznego upływu czasokresu dodatkowego.

Raz dokonany wybór jest nieodwołalny.

Tego prawa żądania „rękojmi" z powodu wykrycia ukrytej wady może kupujący dochodzić pozwem jedynie w terminie prekluzyjnym jednego roku od chwili wydania towaru, chyba, że sprzedawca dopuścił się wobec kupującego podstępu. Po upływie roku może jednak kupujący bronić się przeciw powództwu o zapłatę ceny kupna zarzutem istnienia wady ukrytej towaru, pod warunkiem, że w ciągu roku zawiadomił na czas sprzedawcę o istnieniu wady.

Odnośne przepisy o wykonaniu prawa rękojmi, podane powyżej w najogólniejszych zarysach zawiera Kodeks Handlowy w art. 542—554 oraz Kodeks Zobowiązań w art. 306—336.

Przepisy o skutkach niewykonania, względnie zwłoki w wykonaniu zobowiązań sprzedawcy zawierają art. 551—553 K. H. oraz art. 250—253 Kod. Zob.

Spółdzielczość w świecie

Narybek spółdzielczy w Niemczech

W tłumaczonym poniżej artykule A. Doblera (Deutsche Landwirtschaftliche Genossenschaftszeitung z 20. I. 1942 r.) pt. „Narybek ze wsi" poruszono doniosłe zagadnienie doboru i wychowania kierowników i pracowników spółdzielni w szczególności rolniczych spółdzielni wiejskich. Wychowaniem dobrych pracowników spółdzielni zajmują się szkoły spółdzielczości, kursy spółdzielcze przy szkołach handlowych. O dokształcenie ich dbają Związki Rewizyjne Spółdzielni przez kursy listowne i konferencje. Główny jednak ciężar wychowania pracowników-spółdzielców spoczywa na obecnych przełożonych w spółdzielniach, na dyrektorach, członkach zarządu i kierownikach i dla nich celowym będzie zapoznanie się z myślami autora.

„Wiejskie spółdzielnie są we wsi zakorzenione i ze wsi biorą swe życie. Tam leży źródło ich siły. Troskliwy dobór i wczesne wychowanie odpowiednich następców na stanowiska kierowników i współpracowników spółdzielni ma wielkie znaczenie dla przyszłego kształtowania się pracy zespołowej na wsi".

Według jakich kryteriów należy zatem wybierać zawodowych i niezawodowych rachmistrzów, likwidatorów i kierowników spółdzielni, oraz jak ich w razie potrzeby szkolić dla wypełnienia zadań ważnych dla wsi? Samo opanowanie biurowych i kupieckich wiadomości specjalnych, nie tworzy jeszcze spółdzielcy. Członkowie ze wsi chcą, by kierownicy i pracownicy ich spółdzielni zwracali się do nich jako do rolników-gospodarzy, mieszkańców wsi. Spółdzielnia wiejska potrzebuje ludzi o zdrowym rozsądku. Spółdzielca — czy to na kierowniczym stanowisku członek zarządu, rady nadzorczej, czy też jako pracownik spółdzielni — musi umieć wzbudzić zaufanie ludzi, kierować ludźmi, pozyskiwać ich nie tylko przejściowo dla pewnych określonych prac, lecz i dla trwałego i czynnego udziału. Dopiero praktyczne opanowanie rzeczy, zapewnia sprawne kierowanie spółdzielnią. Powyższe wymagania pociągają za sobą konieczność stałego i krytycznego samokształcenia.

Gdzie można tedy znaleźć ludzi dla podołania takim zadaniom? Bez wątpienia, najlepiej na wsi. Rodziny włościańskie na dobrze prowadzonych zagrodach, miłujące porządek, rodziny robotników rolnych, rodziny osiadłych rzemieślników drobnych i przemysłowców, które wiedzą co to ciężka praca, proste życie, znają podział pracy i oszczędność oraz doceniają wzajemną zgodę a również w razie

potrzeby umieją przebić się przez życie i postawić na swoim, są najlepszą bazą rekrutacyjną narybku spółdzielczego. To oczywiście nie wyklucza, że i z rodzin mieszczańskich wychodzą prawdziwi spółdzielcy, chociaż ci mają o wiele większe trudności do przezwyciężenia, ponieważ brak im z lat dziecinnych i młodzieńczych własnych bezpośrednich obserwacji.

Jeden z czołowych spółdzielców w całym szeregu pism nie bez racji powtarzał zdanie: „Spółdzielnie są tym, co z nich robią kierownicy". To, czy spółdzielca uczęszczał do szkoły ludowej, średniej czy wyższej nie decyduje o niczym. Decydujące są — naturalność, niezniekształcony praktyczny umysł, dobre podejście, cierpliwość, dar rozpoznawania i odróżniania rzeczy istotnych a niekoniecznie obycie z ziemią i jej uprawą, zagrodą i stajnią. Prawdziwy spółdzielca czuje się współodpowiedzialny za los swej wsi i to jest dla niego drogowskazem postępowania. Techniczne wiadomości i umiejętności biurowe można sobie przyswoić dobrze w czasie lat nauki i praktyki pod odpowiednim kierownictwem. To, co decyduje o tym, czy się jest dobrym spółdzielcą, jest wrodzone. Tego nie można nabyć przez zdane egzaminy. Spółdzielni wiejskiej nie wystarcza także obeznany technicznie i jednostronnie w księgowości wykształcony kupiec. Spółdzielnie wiejskie nie są jedynie przedsiębiorstwami pieniężnymi i organizacjami, lecz w pierwszym rzędzie są zrzeszeniami ludzi wsi. Właściwe tym spółdzielniom oblicze musi zawsze być utrzymane".

Nie potrzeba koniecznie, aby kierownik spółdzielni wiejskiej znał misterne różnice metod robienia odpisów, jak równoważne odpisywanie z ceny nabycia, amortyzowanie przez zmniejszanie lub zwiększanie, dopisywanie odsetek od odsetek, czy też pośrednia lub bezpośrednia amortyzacja. Dla spółdzielcy-praktyka na wsi jest to zbędnym balastem. A z wiejskich rachmistrzów kto się na tym rozumie? Ważniejszym jest dla spółdzielni, aby trafnie umieć ocenić zużycie przedmiotów i maszyn, używanych w przedsiębiorstwie spółdzielni i zgodnie z tym dobrze dokonać odpisów i zestawić budżet.

*

Spółdzielnie kredytowe w Italii

Banki w Italii są zorganizowane w zrzeszeniach prawa publicznego tak zwanych federacjach. Istnieją tedy Federacje Banków Wyższej Użyteczności Społecznej, Kas Oszczędnościowych, Kredytowych Banków Prywatnych, Banków Ludowych, Kas Rolniczych i Rzemieślniczych, Kantorów wymiany, Maklerów Giełdowych i Dyrektorów Banków. Wszystkie te federacje należą do Konfederacji Kredytu i Ubezpieczeń. Całe życie gospodarcze Italii jest zorganizowane w 22 naczelnych organizacjach t. zw. Korporacjach dla Banków oraz Organizacji Bankowych. Naczelną instytucją kredytu jest jedna z tych korporacji, mianowicie Korporacja Przezorności i Kredytu (Corporazione della Providenza e del Credito). Organizacją kontrolną i dyscyplinarną włoskiego systemu bankowego jest Inspektorat Ochrony Wkładów Oszczędnościowych i Regulacji Kredytu (Ispettorato per la Difesa del Risparmio e per l'Esercizio del Credito), który został stworzony w ramach reformy bankowej w roku 1936, i na którego czele stoi Gubernator Banku Italii. Utworzono około 250 banków ludowych, typu Schultzego. Wszystkie włoskie banki ludowe należą do Federacji Banków Ludowych (Federazione Nazionale Fascista della Banche Popolari).

Pierwszy bank ludowy został założony w Lodii w roku 1864. Banki ludowe w Bolonii i Siennie powstały w rok potem. W następnym roku t. j. 1865 powstały banki ludowe w Medyolanie, Godomii, Cremonie i Faenzie. W dalszym ciągu idą Verona, Vicenza, Padwa, Mantua, Bergamo, Novara, Modena Pesaro itd. Banki te liczą ogółem ponad 7 miliardów lirów depozytów, zrzeszają ponad 400 000 spółdzielni i obsługują 80 prowincji za pomocą około tysiąca kas, licznych oddziałów i agentur. Banki ludowe przyczyniły się w znacznym stopniu do rozwoju przemysłu, rolnictwa, handlu i rzemiosła.

Ustrój banków ludowych posiada na razie formę spółki akcyjnej i opiera się na prawie handlowym. Stan ten ulegnie zmianie z chwilą wejścia w życie zapowiedzianej ustawy specjalnej, która ureguluje podstawę prawną banków ludowych w podobny sposób, jak uregulowano w r. 1937 stan prawny kas rolniczych. W ten sposób wszystkie banki ludowe będą miały formę spółdzielni.

Wszystkie banki ludowe należą do Federacji Banków Ludowych. Od roku 1940 istnieje ponadto Centralny Instytut Banków Ludowych. (Instituto Centrale delle Banche Popolari), który współpracuje z 200 bankami ludowymi. W ostatnich miesiącach zeszłego roku organizacje banków ludowych we Włoszech nawiązały ścisły kontakt z organizacjami raiffeisenowskimi w Niemczech celem wzajemnej wymiany doświadczeń i wyników działalności.

Faszystowska Federacja Narodowa (Federazione Nationale Fascista) wraz z Konfederacją Instytucji Kredytowych i Ubezpieczeniowych obejmuje wszystkie spółdzielnie kredytowe to zn. Kasy Robotnicze, Rzemieślnicze, Robotników Rolnych, oraz Kasy Gminne i Udziałowe Kredytu Rolnego (za wyjątkiem banków ludowych i kas pożyczkowych opartych na wzajemności). Zasadnicza różnica pomiędzy kasami rolnymi i rzemieślniczymi a kasami udziałowymi gminnymi polega na tym, że te ostatnie nie mogą finansować specjalnych akcyj rolniczych. Rząd faszystowski w szczególny sposób popiera kasy drobnego kredytu dla rolników i rzemieślników.

Na wielu obszarach rolniczych rolnicy oddają się w czasie zimy rzemiosłu. Fakt ten jest specjalnie ważny i wymaga odpowiedniego nastawienia akcji kredytowej, rzemiosło bowiem ma we Włoszech bogatą tradycję. Kasy kredytu rolnego i rzemieślniczego mogą być zakładane w formie spółdzielni z nieograniczoną lub ograniczoną odpowiedzialnością. Przy odpowiedzialności ograniczonej członkowie odpowiadają co najmniej 10-krotną sumą udziału. Kasy te nie posiadają jednak, podobnie jak w innych krajach, osobnej centrali, lecz podlegają instytucjom kredytowym prawa publicznego. Kasy kredytowe rolnicze i rzemieślnicze nie mogą współpracować ze spółdzielniami wytwórczymi i pracy. Istnieje dla tych kas wyraźny zakaz finansowania takich spółdzielni, a to w tym celu, ażeby z pożyczek udzielanych przez kasę korzystali wyłącznie rolnicy i rzemieślnicy.

*

Spółdzielczość łotewska w przekroju

Ruch spółdzielczy na terenie państw bałtyckich zapoczątkował się w drugiej połowie 19 stulecia. Już na krótko przed wojną światową wiele typów spółdzielni osiągnęło znacznie rozwiniętą sieć placówek. Dotyczy to przede wszystkim spółdzielni wiejskich. Po ukończeniu wojny, odbudowa zniszczonej gospodarki opierała się przede wszystkim o spółdzielnie. Powstały wtedy spółdzielnie spożywców, kasy oszczędnościowo-pożyczkowe, spółdzielnie drobnych dzierżawców rolnych, rybackie i inne, które gęstą siecią pokryły teren obecnego Okręgu Generalnego Łotwy. Spółdzielnie, a szczególnie rolnicze, organizowano przeważnie na wzór raiffeisenowski. Bolszewicy zdezorganizowali ten system całkowicie lub częściowo; niektórym tylko typom spółdzielni udało się dalej prowadzić działalność.

Obecnie zamierza się dopuścić spółdzielczość łotewską do należnego udziału w dziele odbudowy Łotwy o tyle, o ile pozwalają na to potrzeby gospodarki wojennej. Zamierza się przy tym dołożyć wszelkich wysiłków, ażeby zlikwidować wprowadzony tam system bolszewicki.

Ażeby móc zdać sobie sprawę ze stanu spółdzielczości łotewskiej przed opanowaniem terenu przez bolszewików, trzeba sięgnąć do stanu z przed wojny. Spółdzielczość łotewska dążyła wtedy do centralizacji, oraz ujednolicenia swojej organizacji.

Ustawa z 1. VII. 1937 nałożyła spółdzielniom obowiązek należenia do jednego z istniejących związków spółdzielni. Wskutek przepisów ustawy utworzono również brakujący dotychczas Związek Spółdzielni Rybackich, podczas gdy inne typy spółdzielni posiadały już swoje centrale. Poza organizacjami patronackimi spółdzielnie były ponadto członkami odpowiednich central gospodarczych i fachowych.

Do czasu wtargnięcia bolszewików Łotwa liczyła 419 spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych z 205 953 członkami.

W gospodarce kredytowej spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe grały bardzo ważną rolę. W początku r. 1940 spółdzielnie kredytowe miały następujący udział w ogólnych wynikach wszystkich przedsiębiorstw kredytowych: 41,9% sum bilansowych, 39,9% kapitałów, 31,3% wszystkich wkładów i 45,6% wszystkich pożyczek. Specjalny ciężar gatunkowy miały wiejskie spółdzielnie oszczędnościowo-kredytowe. Zrzeszały one 96 000 wkładców; ogólna suma wkładów wynosiła 37 000 000 letów. Co najmniej 4/5 sum wszystkich wkładów wynosiły ponad 1000 letów. Te wkłady zostały przez bolszewików w krótkiej drodze zamrożone przez wydanie zakazu wypłaty.

Wartość spółdzielni kredytowych obrazuje następujące zestawienie:

	w r. 1938	w r. 1940
Liczba spółdzielni kredytowych .	503	419
Liczba członków	206 000	206 000
Bilans ogólny w mil. letów . .	112	107
Pożyczki w mil. letów	87	86
Wkłady w mil. letów	39	36

Największą pozycją w bilansie spółdzielczych kas oszczędnościowo-pożyczkowych były na koniec r. 1939 pożyczki, które wynosiły 80% sumy bilansowej. Spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe udzieliły kredytu ponad 150 000 osób, przedsiębiorstw i organizacji; w tym korzystało z pożyczek 91 000 rolników, którzy otrzymali 60% wszystkich pożyczek.

Powyższe dane świadczą o tym, jak decydującą dla rolnictwa była działalność obecnie zrujnowanych spółdzielni kredytowych na Łotwie. Rok 1937 większa część wszystkich spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych zamknęła zyskiem; tylko znikoma część pracowała ze stratami. Centrala spółdzielni kredytowych odprowadziła część zysków na kapitał rezerwowy i wypłaciła ponadto dewidendy.

Na wsi rozpowszechnione były również spółdzielnie ubezpieczeniowe. Przed przyjściem bolszewików było na Łotwie 500 spółdzielni ubezpieczeń wzajemnych. Tylko 18 gmin wiejskich nie posiadało własnych organizacji ubezpieczeniowych. W miastach czynnych było 49 spółek ubezpieczeń nieruchomości i ruchomości. Wiejskie spółdzielnie ubezpieczeniowe liczyły 110 000 członków, w tym 92% rolników, 2% rzemieślników, 1,2% rybaków i innych zawodów. Do ostatnich czasów ubezpieczonych było około 500 000 najrozmaitszych budynków gospodarczych i przemysłowych na sumę 500 mil. letów. Dzięki rozpowszechnieniu budownictwa ogniotrwałego tylko 0,12% wszystkich budynków wiejskich ulega pożarom.

Działalność spółdzielni ubezpieczeniowych naświetla następujące zestawienie:

	1934	1936	1938
Liczba wiejskich spółek ubezpieczeniowych	407	401	396
Liczba członków	97 000	103 000	110 000
Sumy ubezpiecz. (w mil. letów)	413	448	522
Ilość wypadków szkód . . .	622	502	461
Spółki ubezpiecz. w miastach .	49	53	49
Ilość członków	18 000	19 000	20 000
Suma ubezpiecz. (w mil. letów)	170	224	261
Ilość wypadków szkód . . .	—	—	115

Miejskie spółki ubezpieczeniowe ubezpieczyły około 55 000 obiektów od ognia na ogólną sumę 260 mil. letów. Szczególnie ważną jest rola tych ubezpieczalni spółdzielczych dla małych miast, do których nie docierają wielkie zakłady ubezpieczeń. Ponadto niebezpieczeństwo pożaru jest w małych miastach większe, aniżeli na wsi. Podczas gdy w miastach prowincjonalnych pożarowi ulegało 0,2% wszystkich budynków, to na wsi liczba ta wynosi tylko 0,12%.

W roku 1938 istniały 54 spółdzielnie ubezpieczeń bydła, w których ubezpieczono 1 270 000 sztuk bydła o wartości 200 milionów letów. Ubezpieczeniami na życie zajmowało się 5 spółdzielni, w których ubezpieczonych było 2000 członków na ogólną sumę 2 milionów letów.

Spółdzielnie ubezpieczeń dążyły do zorganizowania wszystkich placówek bez reszty w jednym centralnym związku, który to związek przejął reasekuracje, oraz nadzór nad działalnością wszystkich spółdzielni ubezpieczeniowych.

Z chwilą wywłaszczenia budynków prywatnych, spółdzielnie ubezpieczeniowe oraz ich centrala musiały zawiesić działalność, której dalsze prowadzenie czeka na wytworzenie się nowych warunków.

*

Spółdzielczość rumuńska zdaje egzamin

W czasie kiedy gospodarka Rumunii mimo sytuacji wojennej znajduje się w pełnej przebudowie, rządowi rumuńskiemu zależy szczególnie na jakiejś organizacji, która przez swoją gęsto rozbudowaną sieć i ścisłą łączność w szczególności ze stanem włościańskim, byłaby w stanie podczas kryzysu przejąć rolę aparatu rozdzielczego. Już podczas wojny światowej i bezpośrednio po niej, Narodowy Instytut Spółdzielczy, który przedstawiał zwierzchnią organizację dla około 600 spółdzielni różnego rodzaju, spełniał zadanie aparatu rozdzielczego z wielką przezornością. Dlatego wobec teraźniejszych trudności gospodarczych znów skorzystano z usług instytutu tym więcej, że usunięcie elementu żydowskiego z rodzimej gospodarki wprowadziło do aparatu rozdzielczego z początku pewne zamieszanie.. Pierwszym zadaniem instytutu było według planu opracowanego przez ministra gospodarki, zająć się po złych żniwach roku poprzedniego zaopatrzeniem ludności cywilnej i wojska w zboże na chleb. W czasie od 1 stycznia do 1 października 1941 r. zakupiono za poparciem finansowym skarbu państwa razem 17 600 wagonów zboża na chleb. Sam Bukareszt otrzymał w tym czasie około 3 500 wagonów pszenicy. Równocześnie organizacja zaopatrzeniowa objęła cały szereg artykułów pierwszej potrzeby, jak mydło, cukier, wyroby cukiernicze, olej jadalny i również towary importowane jak ryż, kawa, herbata, które były rozdzielone przy pomocy 26 regionalnych składów. Z tych towarów przeszło w wyżej wspomnianym okresie przez instytut spółdzielczy razem 17 000 ton w wartości 375 mil. lei, nie licząc 10 000 ton wartości 208 milionów lei, które zostały bezpośrednio dostarczone wojsku.

O rozmiarach nałożonych instytutowi zadań świadczy również fakt, że instytut działa również jako importer i na zlecenie państwa zawiera umowy dostawy z firmami zagranicznymi. W pierwszych 9-ciu miesiącach roku 109 filii instytutu wydało 417 622 bale bawełny, która została sprowadzona przede wszystkim z Włoch.

Poza tą ilością sprowadzono jeszcze dodatkowo 100 000 kg surowca bawełnianego z Turcji i 30 000 kg z Włoch. Z krajowej bawełny zakupiono około 3 000 kg. Poza tym instytut działa przy zaopatrzeniu ludności w sól, materiały budowlane (szczególnie po trzęsieniu ziemi w listopadzie 1940 r.) i drzewo opałowe.

Szczególnie ważną okazała się działalność instytutu przy sprowadzeniu i rozdzielaniu maszyn rolniczych z Niemiec. Pierwsza umowa dostawy z niemieckimi firmami została zawarta 17. II. 1941 r. Później, w miesiącach letnich, zostały sprowadzone maszyny rolnicze o łącznej wartości ponad 1 miliard lei. Wykonanie drugiej umowy, która została zawarta 15. 9. zostało w międzyczasie rozpoczęte. Poza tym instytut zaopatruje krajową gospodarkę rolną w cały szereg środków pomocniczych, jak siarczan miedzi itd. Rozdział zboża siewnego nastąpił w wysokości 5 728 wagonów o wartości około 600 milionów lei.

Wysiłki instytutu nie są skierowane tylko na rozdział dóbr lecz również na utworzenie nowych źródeł zaopatrzenia drogą produkcji spółdzielczej. Przy tym na pierwszym miejscu stoi racjonalne spożytkowanie krajowych owoców i jarzyn. Częściowo we własnych, częściowo w wydzierżawionych przedsiębiorstwach, wytworzono dotychczas ok. 200 wagonów różnych marmelad. Około 59 t. suszonych jarzyn dostarczono na potrzeby wojska. Na rok 1941/42 przewidziano wytworzenie 700 ton suszonych jarzyn. W podobny sposób zajął się instytut przeróbką mleka, w której to dziedzinie zakładanie nowych spółdzielni jest szczególnie pożądane. W Niemczech zostały zamówione maszynowe urządzenia do wyrobu masła dla 50 mleczarń.

Równocześnie postanowiono założyć 4 nowe maślarnie. Podobne wysiłki podejmuje się w kierunku uprawy roślin włókienniczych. Instytut posiada jedną większą suszarnię lnu i dwie suszarnie konopi. Wartość sprzedanych produktów wynosi około 40 milionów lei. Szczególne zadanie wyrosło przed instytutem z chwilą powrotu Bessarabii i północnej Bukowiny, jak również włączenia Transistrii pod zarząd cywilny Rumunii.

W Czerniowcach i w Chyżynowie zostały założone instytuty spółdzielcze, skąd są prowadzone dalsze operacje.

Zapotrzebowanie ludności zostało zapewnione w granicach możliwości z chwilą, kiedy instytut wyprodukował w nowozajętych obszarach towarów spożywczych i budowlanych wartości ponad 650 milionów lei i zakupił 5 400 wagonów produktów rolnych wartości 600 milionów lei.

Instytut przyczynił się w tym roku do dalszego rozwoju spółdzielni. Do 1 października zostało ogółem założonych 265 nowych spółdzielni, z ponad 34 000 członków i 68 milionów lei kapitału. Instytut otrzymuje szkoły rachunkowości i wychowania spółdzielczego oraz wydaje szereg czasopism.

*

Spółdzielnie rolnicze w Szwecji

Pod koniec roku 1941 ogłoszono statystyki szwedzkiego Związku Rolników, z których wynika, że produkcja rolna a zwłaszcza hodowlana w Szwecji przechodzi zdecydowanie na system spółdzielczy. Liczba członków spółdzielni rolniczych wzrosła w ciągu ostatniego roku o 30 500 i wynosi 673 800. Spółdzielnie przerabiają 93,3% produkcji mleka, 74% bydła rzeźnego, 64% uboju nierogacizny. Również handel jajami przejęły w 50% spółdzielnie (w roku 1939 — 40%).

*

Serbia, Chorwacja, Węgry

W życiu gospodarczym Serbii ruch spółdzielczy odgrywa wybitną rolę. Serbskie spółdzielnie rolnicze należą do pierwszych na Bałkanach. Ideowym prototypem spółdzielni serbskich są do dziś dnia w niektórych miejscowościach zachowane spólnoty domowe wzgl. rodowe, t. zw. „zadrugi". Serbia liczy dziś ogółem 3 973 spółdzielni najrozmaitszych typów, jak rolnicze, rzemieślnicze, kredytowe i spożywców. Około 63% wszystkich spółdzielni zrzeszonych jest w Związku Głównym Serbskich Spółdzielni Rolniczych. Straty wojenne Związku ocenia się na 100 milionów dynarów. Stąd powstały znaczne trudności organizacyjne; przede wszystkim odbiły się one na typie spółdzielni hodowców bydła, których liczba maleje. Związek stara się nadrobić straty drogą energicznego popierania uprawy roślin oleistych i przemysłowych.

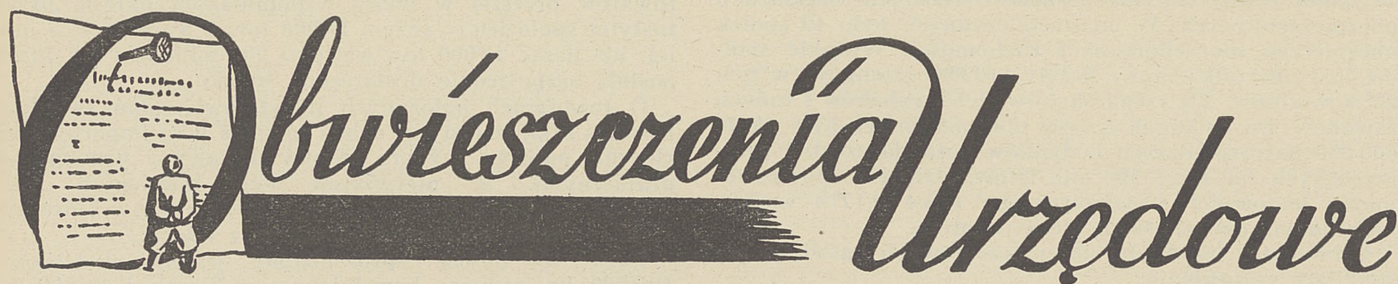
*

W Chorwacji założona została Rada Spółdzielcza, do której należą wszystkie związki spółdzielni. Celem Rady jest popieranie spółdzielczości w najszerszym tego słowa znaczeniu.

*

Nowa spółdzielnia eksportowa na Węgrzech. W Budapeszcie założono w ostatnich dniach stycznia bieżącego roku spółdzielnię, której wyłącznym zadaniem jest eksport nasion pastewnych do Niemiec.

Równocześnie zarządzeniem Ministerstwa Rolnictwa rozdział siewu koniczyny, lucerny i kukurydzy został poddany kontroli państwa.

Podatek dochodowy od wynagrodzeń

Rozporządzeniem z dnia 16 kwietnia 1942 r. (Dz. Rozp. str. 189) zostały wprowadzone nowe stawki podatku dochodowego od uposażeń. Rozporządzenie podaje osobne przepisy dla pracowników Niemców i dla osób nie będących Niemcami. Nowa tabela podatku dochodowego od uposażeń względem pracowników nie będących Niemcami zastępuje obowiązującą dotychczas taryfę w brzmieniu § 4 rozporządzenia o zmianie polskiego prawa podatku dochodowego z dnia 22 lutego 1940 r. (Dz. Rozp. GG. I. str. 73).

Nowa tabela podatku dochodowego od uposażeń, podana poniżej ma zastosowanie po raz pierwszy od wynagrodzeń wypłaconych po dniu 30 kwietnia 1942 r. Należy zwrócić uwagę, że miarodajnym jest dzień wypłaty nie zaś data wpłaty podatku do kasy urzędu skarbowego. O ile więc np. wypłata pensji nastąpiła 30 kwietnia r. b. a podatek dochodowy od uposażeń wpłacono do kasy skarbowej 6 maja, zgodnie z ustawowymi terminami, wówczas podatek od uposażeń może być jeszcze obliczony według starej tabeli podatku, gdyż dopiero przy wypłacie pensji po 30 kwietniu należy zastosować nową taryfę. podatku.

Poniżej podajemy nową taryfę podatku dochodowego od uposażeń dla osób nie będących Niemcami:

Nr.	Stopień Roczne wynagrodzenie złotych ponad—do	Podatek od wynagrodzeń wynosi w stosunku procentowym do wynagrodzenia za pracę
1	1 500— 1 600	1,2
2	1 600— 1 700	1,4
3	1 700— 1 800	1,7
4	1 800— 1 975	2
5	1 975— 2 150	2,4
6	2 150— 2 350	2,8
7	2 350— 2 550	3,3
8	2 550— 2 850	3,8
9	2 850— 3 150	4,3
10	3 150— 3 450	4,8
11	3 450— 3 750	5,4
12	3 750— 4 050	6
13	4 050— 4 450	6,6
14	4 450— 5 100	7,3
15	5 100— 5 700	8
16	5 700— 6 300	8,7
17	6 300— 6 900	9,5
18	6 900— 7 500	10,3
19	7 500— 8 200	11,2
20	8 200— 9 100	12,1
21	9 100— 10 100	13
22	10 100— 11 100	14
23	11 100— 12 100	15
24	12 100— 13 100	16
25	13 100— 14 100	17
26	14 100— 15 100	18
27	15 100— 16 100	19
28	16 100— 17 100	20
29	17 100— 18 100	21
30	18 100— 19 100	22
31	19 100— 20 100	23
32	20 100— 21 100	24
33	21 100— 22 100	25
34	22 100— 23 100	26
35	23 100— 24 100	27
36	24 100— 25 600	28
37	25 600— 27 600	29
38	27 600— 29 600	30
39	29 600— 31 600	31
40	31 600— 33 600	32
41	33 600— 35 600	33
42	35 600— 37 600	34
43	37 600— 39 600	35
44	39 600— 41 600	36
45	41 600— 43 600	37
46	43 600— 45 600	38
47	45 600— 47 600	39
48	47 600— 49 600	40
49	49 600— 51 600	41
50	51 600— 53 600	42
51	53 600— 55 600	43
52	55 600— 57 600	44
53	57 600— 59 600	45
54	59 600— 61 600	46
55	61 600— 63 600	47
56	63 600— 65 600	48
57	65 600— 67 600	49
58	67 600— 69 600	50
59	69 600— 71 600	51
60	71 600— 74 600	52
61	74 600— 77 600	53
62	77 600— 80 600	54
63	80 600— 83 600	55
64	83 600— 86 000	56
65	86 600— 89 600	57
66	89 600— 92 600	58
67	92 600— 95 600	59
68	95 600— 98 600	60
69	98 600—101 600	61
70	101 600—106 600	62
71	106 600—111 600	63
72	111 600—116 600	64
73	116 600—121 600	65
74	121 600—126 600	66
75	126 600—131 600	67
76	131 600—136 600	68
77	136 600—141 600	69

Przy wyższym rocznym wynagrodzeniu podatek wynosi 70% rocznego wynagrodzenia, zmniejszonego o 600 złotych

Danina od mieszkańców

Rozporządzeniem z dnia 16 kwietnia 1942 r. (Dz. Rozp. str. 202) został ustalony dodatek wojenny do daniny od mieszkańców. Dodatek wojenny do daniny od mieszkańców pobiera się na rzecz Generalnego Gubernatorstwa i to w wysokości 200% kwoty zasadniczej.

Pracownicy płacić więc będą zasadniczo zł 2 miesięcznie daniny od mieszkańców i zł 4 dodatku wojennego do daniny. O ile wynagrodzenie pracownika nie podlega podatkowi dochodowemu t. j. nie przekracza rocznie sumy zł 1 500 danina wynosi zł 1 miesięcznie plus 2 zł dodatku wojennego.

Dodatek wojenny do daniny do mieszkańców należy odprowadzać w tym samym terminie co daninę, t. j. do 10 następnego miesiąca po wypłacie pensji. Zarządzenie ustali o sposobie odprowadzania. Dodatek wojenny należy pobrać po raz pierwszy od wynagrodzeń wypłaconych po dniu 30 kwietnia 1942.

Niemcy są zwolnieni od daniny od mieszkańców.

Rezerwy w podatku dochodowym

Kwalifikacja podatkowa rezerwy musi być przeprowadzona w każdym konkretnym wypadku, z góry bowiem jak to się często zdarza ze strony urzędów skarbowych nie można przesądzać o doliczalności rezerwy jako funduszu rezerwowego doliczalnego do zysków bilansowych. Na tym stanowisku stanął N. T. A. w wyroku z dnia 5. 2. 1934 r. L. Rej. 3295/29, który w szczególności stwierdza, że charakter doliczalny rezerwy „musi być w każdym wypadku stwierdzony w świetle konkretnych okoliczności".

Doliczalna podatkowo jest nie tylko rezerwa w postaci funduszu rezerwowego lecz także rezerwa na remanencie towarów (t. zw. cicha) nawet tworzona w chęci zabezpieczenia się od ewentualnych strat. Szacunek remanentu przez podatnika jest dopuszczalny tylko w granicach postanowień ustawy i tylko w tym zakresie wolno podatnikowi wpływać na wysokość zysku bilansowego wzgl. podatkowego.

Podstawą do oceny potrącalności rezerwy na rachunkach wynikowych jest stwierdzenie w świetle konkretnych okoliczności czy rezerwa ta jest odpowiednikiem konkretnych zobowiązań lub strat powstałych w danym okresie gospodarczym (§ 37 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku dochodowym). Zobowiązania lub strata musi więc powstać w danym okresie gospodarczym, inaczej bo-

wiem np. zakredytowanie r-ku bieżącego o saldzie debetowym na koniec roku sumą mającą służyć na pokrycie weksli płatnych w roku następnym, jest już ukrytą rezerwą i podlega doliczeniu do dochodu.

Traktowanie podatkowe rezerwy w świetle przepisów podatkowych i judykatury zależy więc od zobowiązania i straty w świetle konkretnej okoliczności, której odpowiednikiem ma być suma rezerwy oraz od tego czy te fakty gospodarczo-prawne powstały w danym okresie gospodarczym z pewnymi wyjątkami odnośnie odpisu strat, jeśli idzie o te ostatnie.

Przechodząc do omówienia rezerw, należy zwrócić uwagę na postanowienie art. 21 ustawy o p. p. doch., który uważa za zyski bilansowe sumy, przeznaczone na utworzenie wszelkiego rodzaju funduszów rezerwowych. Tworząc więc jakąkolwiek rezerwę, na wątpliwe należności, podatki czy t. p.) winno się ją tak obliczyć, ażeby nadać jej charakter dokładnie odpowiadający przeznaczeniu t. zn. oprzeć na ścisłym obliczeniu, gdyż w przeciwnym wypadku rezerwa zostanie potraktowana zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy i doliczona do dochodu.

Jeżeli mówimy o rezerwie na wątpliwe należności to musimy sobie odpowiedzieć na dwa pytania:

1) jak przeprowadzić ten odpis?
2) jak udowodnić wątpliwości względnie nieściągalność pretensji?

Dla władz skarbowych jest obojętny sposób księgowego przeprowadzania odpisu, gdyż judykatura N. T. A. poszła w tym kierunku, że technika buchalteryjnego załatwienia odpisu nie może wywierać wpływu na ustosunkowanie się władzy do meritum sprawy (N. T. A. z 13. 6. 1934 r. L. Rej. 8697/31). Należność wątpliwa wzgl. nieściągalna może być spisana wprost z r-ku dłużnika albo przez stworzenie w pasywach konkretnego równoważnika należności.

Podobnie liberalnie ustosunkował się N. T. A. do kwestii udokumentowania nieściągalności, orzekając (N. T. A. z 2. 10. 1929 r. L. Rej. 4780/27), że niekoniecznie należy udowodnić nieściągalność, a jedynie jej prawdopodobieństwo.

W tym ostatnim wypadku wystarczy nawet korespondencja. Niemniej jednak, np. sam fakt protestu weksli nie dowodzi nieściągalności pretensji (N. T. A. z 2. 10. 1929 r. L. Rej. 4780/27).

Trybunał poszedł nawet dalej, stwierdzając konieczność oszacowania także tych wierzytelności, których termin płatności do dnia bilansu nie nadszedł (N. T. A. z 30. 3. 36 r. L. Rej. 874/36). Chodzi tutaj o wątpliwych dłużników, których weksle są płatne po dacie bilansu. Oszacowanie takie należy do podatnika, który winien to uczynić z należytą starannością, przy wzięciu pod uwagę wszelkich okoliczności mających wpływ na istnienie, wysokość i ściągalność pretensji.

Zachodzą wypadki, że spółdzielnia, mając nadzieję ściągnięcia danej należności, nie odpisała jej na straty w tym samym roku gospodarczym, a robi to w okresie późniejszym.

W tym wypadku N. T. A. orzekł, że nie ma przeszkód do odpisania straty, poniesionej w latach ubiegłych, przez księgi w latach późniejszych, gdy podatnik doszedł ostatecznie do przekonania o niemożności zainkasowania tych należności (N. T. A. z 11. 4. 1935 r. L. Rej. 2624/32).

Jak z powyższego wynika, nie ma specjalnych rygorów, zmuszających płatnika do przedstawienia w danym czasie oznaczonej kategoriii dowodów, a jedynie ciąży na nim obowiązek udowodnienia prawdopodobieństwa nieściągalności w momencie odpisania należności na straty.

Nie znaczy to, by można było zlekceważyć ten obowiązek i nie interesować się dłużnikiem, który wydaje się wątpliwy, jak to ma często miejsce w spółdzielniach (np. brak adresu dłużnika, wyjazd itp.).

Również częstym zjawiskiem w spółdzielniach jest przeprowadzanie za pośrednictwem rezerwy na wątpliwe należności drobnych pozostałości sald-bonifikat itp., które kwalifikują się raczej do bezpośredniego odpisania przez odnośny rachunek bonifikat, rabatów, czy nawet towarów. Takie pozycje nie powinny tutaj figurować, a jeśli są — świadczą o nieumiejętnym podaniu tych faktów gospodarczych do wiadomości władz skarbowych.

Miarodajnym dla oceny, w którym roku należy dokonać odpisu wzgl. stworzyć rezerwy, nie jest termin kiedy zaszedł moment nieściągalności wzgl wątpliwość pretensji lecz termin, kiedy fakty powyższe doszły do wiadomości wierzyciela. Więc np. fakt nieściągalności nieznany w dniu zamknięcia bilansu lecz znany w momencie sporządzenia bilansu nie uzasadnia odpisu tej wierzytelności już w tym bilansie. (N. T. A. z 13. 5. 1936 r. L. Rej. 9547/33).

Przeniesienie przedsiębiorstw i lokali handl.

Artykuł 36 Prawa Przemysłowego, po którego myśli o każdym przeniesieniu przedsiębiorstwa przemysłowego wystarcza zawiadomienie Władzy I. instancji, a tylko w wypadku przemysłu koncesjonowanego należy uzyskać uprzednio zgodę, został ostatnio zmieniony. Odtąd należy przy każdej zmianie miejsca przedsiębiorstwa przemysłowego (również i handlowego) nawet o ile następuje w obrębie tej samej gminy (np. przy przeniesieniu z jednej ulicy na drugą) uzyskać uprzednio zezwolenie właściwego starosty powiatowego wzgl. Urzędu Gospodarczego przy staroście miejskim. Dla branży żywnościowej udzielać będzie zezwoleń Wydział Wyżywienia i Rolnictwa przy Gubernatorze Okręgu, przy czym podanie należy również składać do właściwego starosty powiatowego wzgl. miejskiego.

Postanowienia te obowiązują również w wypadku przymusowego przeniesienia przedsiębiorstwa przemysłowego.

Powyższych zezwoleń nie należy mieszać z istniejącym już poprzednio obowiązkiem uzyskania zezwolenia Urzędu Mieszkaniowego (zatwierdzenie umowy najmu na zasadzie opinii Izby Okręgowej), którego uzyskanie pozostaje dalej w mocy niezależnie od powyżej wymienionego obowiązku.

Samochody ciężarowe

W najbliższym czasie ma być rozpoczęta przebudowa samochodów ciężarowych celem zastosowania stałego materiału napędowego. Jako przygotowawcze zarządzenia w tej dziedzinie należy traktować te, które zmierzają do zapewnienia drewna napędowego i urządzenia stacyj drewna napędowego.

Stacje drewna napędowego

Poniżej wymienione stacje drewna napędowego dla generatorów (gaz drzewny) są już w ruchu i mogą już z nich korzystać w razie potrzeby pojazdy generatorowe.

Stacje drewna napędowego oznaczone są odpowiednimi

jednolitymi tabliczkami z napisem G. T. (biała tabliczka z zielonym napisem).

Bochnia, Holzbau A. G. Hobag, ul. Brzeska 16/9
Ćmielów, Hr. K. Tarnowski
Dębica, Liegenschaftsverwaltung, D. Krakau, Zarząd dóbr Zawada, Dyrekcja w Nagawczynie
Dukla, Tartak hr. Męcińskiego
Gorlice, Wspólnota pracy Hobag
Grybów, Tartak Standard S. z o. o.
Jarosław, Antoni Niemiec, Handel drzewem, ul. Pierackiego 1
Jasło, Przemysł leśny S. A. Kraków
Jordanów, Tartak Trzebińskiego
Kraków I, Tartak B. Berkelhammera, ul. Cystersów 22
Kraków II, Jan Kwiatkowski, ul. Zabłocie 4
Krosno, Tartak Kaina
Krzeszowice, Zarząd dóbr i tartaku
Leżajsk, Hr. A. Potocki
Limanowa, L. Lustig
Miechów, Tartak Poradów
Mszana Dolna, Warhanek
Myślenice, J. Hołuj
Nowy Targ, Trzebiński
Nowy Sącz, Tartak Kumora
Nisko, Tartak G. Franckego
Przemyśl, Tartak i fabryka wełny drzewnej, Glockestr. 19
Przesław, Hr. St. Rey
Rzeszów, Tartak S. Schippera, ul. Koszarowa 11
Sanok, Tartak Dąbrowskiej (Hasslinger)
Strzyżów, S. Johannes i Kracher
Tarnów, Tartak Parisera i Weissa, ul. Kochanowskiego 34
Wieliczka, Zarząd zakładów przemysłowych Friedmanowskich S. z o. o.
Zakopane, Trzebiński
Żmigród, Przemysł leśny S. A.

Zapewnienie drewna opałowego

Do zbierania i kierowania zbytem drewna generatorowego i drewna napędowego zobowiązane są wszystkie przedsiębiorstwa, trudniące się produkcją, obróbką, przeróbką i rozdziałem drewna oraz inne zużywające drewno, wykonywać polecenia Rządu Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Lasów). Drewno generatorowe jest to odpowiednie drewno i odpady układane w stosy (drewno opałowe, trzaski, oszwary itd.) do wyrobu drewna napędowego dla generatorów. Drewno napędowe jest drewnem wyrobionym i przygotowanym do napędu generatorów. Drewno generatorowe wolno wydawać z wyżej wymienionych przedsiębiorstw tylko producentom, rozdzielcom i konsumentom drewna napędowego, oznaczonym przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Lasów). Tylko ci mają prawo materiał ten nabywać. Drewna opałowego wszelkich rodzajów i sort (również odpadów), które nie jest przeznaczone stosownie do wyżej przytoczonych poleceń Rządu GG. (Główny Wydział Lasów) do produkcji drewna napędowego, nie można wydawać jako surowiec dla generatorów ani też nie może ono być przerabiane lub używane jako drewno napędowe. Wyjątek od niniejszych postanowień stanowi drzewo generatorowe, znajdujące się we własnych przedsiębiorstwach osób, trudniących się produkcją, obróbką, przeróbką, rozdziałem drewna oraz w innych przedsiębiorstwach, zużywających drewno, jeżeli będzie w nich wyrobione jako drewno napędowe dla zużycia przez należące do tych przedsiębiorstw pojazdy lub przez stojące trwale na miejscu generatory.

Oszczędność papieru

W związku z brakiem papieru i będącą tego następstwem koniecznością prowadzenia oszczędnej gospodarki w zakresie jego zużywania przez wszelkie instytucje zarówno publiczne jak i prywatne wydała Grupa Zawodowa „Wiejskie Spółdzielnie Kredytowe“ przy Państwowej Grupie Banków w Berlinie w porozumieniu z Państwowym Urzędem dla spraw Papieru i Opakowań specjalne w tym względzie zarządzenie (z dnia 15 kwietnia 1942), przeznaczone dla spółdzielni kredytowych.

Pierwsza część wspomnianego zarządzenia zajmuje się usunięciem niepotrzebnego marnotrawstwa papieru we wszystkich jego możliwych przejawach i ustala w tym celu następujące zasady:

1) Przy nowych zamówieniach formularzy, czeków na okaziciela i przekazów, może być używany jedynie papier drzewny III klasy.

2) Należy niezwłocznie i starannie zbadać wszystkie bankowe formularze rozrachunkowe oraz inne druki, wchodzące w zakres obrotu wewnętrznego oraz obrotu z klientami, pod kątem widzenia możliwości ich pomniejszenia. Jeżeli to jest możliwe, należy dla tych druków używać formatu Din A 5 albo lepiej jeszcze $1/24$ Nutzen Din A (odpowiedni 10,5 $\times$ 19,7 cm).

3) Przy badaniu obrotu wewnętrznego należy również zważać na to, czy nie można by zaoszczędzić papieru przez zmniejszenie ilości odbitek.

4) Przy korespondencji należy stale używać tylko arkuszy formatu Din A 5. Nie będące na czasie wymagania estetyczne muszą ustąpić miejsca całkowitemu wykorzystaniu papieru przez pisanie po obu stronach i zarzucenie odstępów pomiędzy liniami. Na sprawę tę należy zwrócić personelowi szczególną uwagę.

5) Również przy sprawozdaniach należy w celu zaoszczędzenia papieru zrezygnować z nie będących na czasie wymagań estetycznych. Zakres sprawozdania należy ograniczyć do podania spraw najkonieczniejszych. Użycie specjalnej okładki jest niedopuszczalne.

6) Wyciągi dzienne winny być wydawane w miarę możności tylko dla kont o znacznych obrotach. Jeżeli wydaje się wyciągi dzienne, należy w zasadzie zarzucić rozsyłanie zawiadomień indywidualnych (np. o wykupieniu czeku itp.), wyjąwszy wypadki, kiedy są konieczne osobne rozrachunki, jak np. przy operacjach papierami wartościowymi, dyskoncie i tym podobnych.

O ile podana wyżej pierwsza część zarządzenia ma na celu wydatne ograniczenie zużycia papieru przez spółdzielnie kredytowe (jak również i inne instytucje kredytowe), o tyle druga zmierza do zapewnienia spółdzielniom kredytowym — w wyżej zakreślonych zmniejszonych ramach — bardziej stałego i pewniejszego niż dotychczas zaopatrzenia w papier. Wynika to z następującego stwierdzenia:

Znaczenie należytego funkcjonowania obrotu płatniczego skłoniło Państwowy Urząd dla spraw Papieru i Opakowań do ponownego stwierdzenia, że zapotrzebowanie na papier ze strony instytucji kredytowych uznaje się za ważne z punktu widzenia wojennego (kriegswichtig) i odpowiednio do tego będzie się je traktować. Zamówienia względnie wnioski o zezwolenie na druk, stawiane przez instytucje kredytowe nie będą już więcej traktowane jako „inne zapotrzebowanie“ ale postawione na równi z zapotrzebowaniem urzędów.

Monety 50-groszowe ze stali

Sprawą tą zajmuje się wydatnio ostatnio (pismo z dnia 10 kwietnia 1942) zarządzenie Pełnomocnika Nadzoru Bankowego dla Nadzoru nad Spółdzielniami Kredytowymi:

W celu usunięcia braku drobnych pieniędzy został upoważniony rozporządzeniem z dnia 23 kwietnia 1940 r. (Dz. Rozp. Cz. I. str. 160) Bank Emisyjny, do wydawania — z uwagi na brak innych odpowiednich metali — 50-groszowych monet ze stali i puszczanie ich w obieg. Te stalowe monety okazały się jednak mało przydatne do obiegu: Łatwo rdzewieją i stają się przez to niewyraźne. Jest przeto rzeczą konieczną monety te powoli z obrotu wyciągnąć. Właściwy surowiec zastępczy jest do dyspozycji. Zebranie tych monet, drogą publicznego obwieszcze-

nia jest przewidziane dopiero później, kiedy zostaną one w znacznym stopniu wyciągnięte z obiegu.

Żądam zatem, aby spółdzielnie kredytowe nie wydawały już więcej 50-groszowych monet ze stali, otrzymanych przy wpłatach, ale zbierały je i bieżąco bądź też przy sposobności odprowadzały do najbliższego Oddziału Banku Emisyjnego.

Dalej byłoby celowe polecić spółdzielniom powiatowym wzgl. rejonowym, aby się również do tej akcji przyłączyły.

Celem uproszczenia mogłyby spółdzielnie z pewnego określonego terenu porozumieć się, aby jedna z nich, jako instytucja zbiorcza przeprowadzała wymianę bezpośrednio z Bankiem Emisyjnym.

Należności związków leśnych

Pismem z dnia 16 kwietnia br. zarządził Pełnomocnik Urzędu Nadzoru Bankowego dla Nadzoru nad Spółdzielniami Kredytowymi, aby wszystkie spółdzielnie kredytowe doniosły mu w jak najkrótszym czasie — najpóźniej do dnia 10 maja br. — za pośrednictwem odnośnych Okręgowych Związków, czy posiadają konta, na których byłyby należności na rzecz dawniejszych związków wzgl. spółek leśnych itp.

Spółdzielnia winna przytem podać następujące dane:

1) nazwę i siedzibę związku wzgl. spółki leśnej;
2) wysokość należności w dniu miarodajnym dla podziału masy majątkowej na dawną i nową (15. 9. wzgl. 5. 10. 1939 r.);
3) wysokość należności w chwili obecnej;
4) w wypadku, gdyby z odnośnych kont zostały podjęte po dniu miarodajnym dla podziału masy majątkowej jakieś kwoty, należy donieść, na jakiej podstawie dokonano wpłat.

Nie należy zawiadamiać Pełnomocnika U. N. B. o nieistnieniu takich należności.

Należności od skonfiskowanych gospodarstw rolnych i leśnych

W związku z dochodzeniem przez spółdzielnie kredytowe swych należności przedwojennych w stosunku do majątku, znajdującego się pod zarządem powierniczym, odnośnie których to należności wydał Pełnomocnik Urzędu Nadzoru Bankowego dla Nadzoru nad Spółdzielniami Kredytowymi szereg pism okólnych (por. Zarządzenia Urzędu Nadzoru Bankowego — Spółdzielca Nr 3), — postawiły niektóre ze spółdzielni zapytanie, jak przedstawia się sprawa należności w stosunku znajdujących się pod zarządem powierniczym gospodarstw rolnych i leśnych, które na podstawie rozporządzenia z dnia 24 stycznia 1940 o zarządzie powierniczym skonfiskowanego majątku rolnego i leśnego, zostały poddane zarządowi osobno w tym celu stworzonego urzędu w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa: Liegenschaftshauptverwaltung, oraz jego pododdziałów w Urzędach Dystryktowych, noszących nazwę Liegenschaftsverwaltung.

Odnośnie tej sprawy wyjaśniamy, że spółdzielnie mogą starać się o realizację tego rodzaju należności, przy czym winny one w tym celu złożyć odpowiednio umotywowany wniosek do „Liegenschaftshauptverwaltung in der Regierung des Generalgouvernements" poprzez odnośny Urząd Dystryktowy.

Poprzednio jednak winna zainteresowana spółdzielnia zasięgnąć informacji co do stanu finansowego dłużniczego gospodarstwa; w wypadku bowiem wysokiego zadłużenia takiego gospodarstwa nie należy liczyć się z pozytywnym załatwieniem wniosku.

Ceny za marmeladę w dystrykcie Galicji

Poniżej podaje się do wiadomości ceny za marmeladę w roku produkcji i rozdziału 1941/42, ustalone dla dystryktu Galicji przez Sekretariat Stanu, Urząd Kształtowania Cen, w porozumieniu z Wydziałem Głównym Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa.

a) marmelada mieszana

przy zakupie przez hurtownika od zakładu przetwórczego
Zł 340,— za 100 kg wagi netto,

przy zakupie przez detalistę loco sklep własny
Zł 370,— za 100 kg wagi netto,

maksymalna cena dla konsumenta
Zł 4,10 za 1 kg wagi netto;

b) marmelada użytkowa

przy zakupie przez hurtownika od zakładu przetwórczego
Zł 290,— za 100 kg wagi netto,

przy zakupie przez detalistę loco sklep własny
Zł 310,— za 100 kg wagi netto,

maksymalna cena dla konsumenta
Zł 3,60 za 1 kg wagi netto.

Jeżeli zakład przetwórczy sam podejmuje rozdział marmelady z dostawą na koszt własny do sklepu detalicznego, przysługuje mu prawo pobierania wymienionych pod a) i b) cen zakupu dla detalisty (Zł 370.— względnie Zł 310,— za 100 kg). Cenami tymi objęty jest koszt przewozu koleją i dostawy towaru.

Jeżeli detalista odbiera towar ze sklepu, zakładu przetwórczego lub od hurtownika, cena zakupu wynosi dla niego Zł 365,— względnie Zł 305,— za 100 kg.

W wypadku, gdy Rząd Generalnego Gubernatorstwa Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa, względnie urzędy Szefa Dystryktu polecą przesłanie towaru do innych dystryktów, można osobno podać w rachunku udowodnione koszty przewozu, które przekroczą Zł 5,— za 100 kg. W tym szczególnym wypadku zostaną one doliczone do maksymalnej ceny dla konsumenta.

Obowiązek dostawy loco sklep detalisty istnieje tylko wówczas, gdy obejmuje ona nie mniej, niż 100 kg towaru.

Opakowanie trwałe traktuje się jako dobro wypożyczone: zakładom wytwórczym przysługuje prawo pobierania za nie kwoty aż do czterokrotnej wysokości kosztów własnych. Dana kwota winna być wstawiona do rachunku z zastrzeżeniem, że przy zwrocie naczyń w stanie gotowym do użytku, będzie ona w całości zwrócona.

Za opakowanie trwałe uważa się: wszelkie naczynia blaszane, naczynia szklane, wiadra, beczki i t. d.

Opakowaniem nietrwałym: są pięcio- i dziesięciokilogramowe skrzynki i wszelkie inne opakowanie, które normalnie może być użyte tylko jednorazowo.

Uchybienia przeciw powyższym normom będą karane stosownie do § 6 rozporządzenia o kształtowaniu cen z dnia 12. 4. 1940.

Powyżej ustalone ceny wchodzą w życie z dniem 20 kwietnia 1942.

Różnice między ustanowionymi na rok 1941/42 normami, a zarządzeniem o cenach za marmeladę w roku 1940/41 polegają na tym, że obecnie udowodnione koszty przewozu, powstałe przy przesyłce marmelady do innych dystryktów z polecenia Rządu Generalnego Gubernatorstwa Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa, względnie urzędów Szefa Dystryktu, a przekraczające Zł 5,— za 100 kg, mogą być osobno w rachunku wykazane i obciążą w tym wypadku maksymalne ceny, ustalone dla konsumenta. Poza tym podwyższona została z 25 na 100 kg najmniejsza ilość marmelady, jaką zakład przetwórczy,

względnie hurtowy punkt rozdzielczy obowiązany jest dostarczyć loco sklep detalisty. To ostatnie obostrzenie okazało się potrzebne celem zaoszczędzenia benzyny.

Dopuszczone opakowania, a więc w pierwszym rzędzie kubły, dalej wszelkie inne naczynia blaszane, szklane, wiadra, beczki i t. d., o ile uznano je za opakowania trwałe, mogą być wstawione do rachunku aż do czterokrotnej wysokości kosztów własnych z zastrzeżeniem, aby przy zwrocie naczyń w stanie gotowym do użytku, wpłacona kwota była w całości zwrócona.

Wzywa się wszystkie hurtowe i detaliczne punkty rozdziału, aby wolne naczynia bezzwłocznie zwracały zakładowi przetwórczemu, gdyż jest to jedyny sposób umożliwienia regularnej i równomiernej dostawy marmelady. Sprzedawcy, nie stosujący się do tego oczywistego obowiązku, oraz ci, którzy uniemożliwiają dalsze używanie naczyń przez nieodpowiednie obchodzenie się z nim, zostaną ukarani na drodze dyscyplinarnej z jednoczesną utratą przydziałów.

Dopuszczenie do sprzedaży kapusty kiszonej

Na podstawie polecenia III B 3/100 z dnia 4. 10. 1941 I Ust. 4 w sprawie dopuszczenia zapasów kapusty kiszonej do rozdziału, zwalnia się do rozdziału począwszy od dnia 1. 10. 1941 z natychmiastową mocą przydział na miesiąc maj w wysokości 15% zapasu.

W sprawie rozdziału należy bezzwłocznie porozumieć się z właściwym wydziałem Wyżywienia i Rolnictwa przy urzędzie Szefa Dystryktu.

Rozdział dotyczy ilości resztującej. Żadne dalsze zwolnienia nie nastąpią.

Skontyngentowanie nowych zakiszeń

Przymus dostarczania kontyngentów z nowego zapasu 1942/43 nie będzie nałożony. Oczekuje się natomiast od wszystkich zakładów przetwórczych, że wykorzystają wszelkie możliwości, aby w nowym roku wydatnie zwiększyć produkcję. Kapusta kiszona stanowi dla ludności ważny artykuł spożywczy i musi przyczynić się do zapełnienia luki w zaopatrzeniu podczas braku produktów w miesiącach zimowych.

W szczególności wzywa się do bezzwłocznego zgłoszenia zapotrzebowania na surowiec, bądź do właściwego wydziału Wyżywienia i Rolnictwa przy urzędzie Szefa Dystryktu, bądź do właściwego Okręgowego Związku Ogrodniczego. Wydział Wyżywienia i Rolnictwa nawiąże potrzebne kontakty między zakładami przetwórczymi, a punktami zbiorczymi i hurtowymi punktami rozdziału i nałoży na hurtowników obowiązek dostawy surowca. Niezależnie od tego, zakłady przetwórcze mają obowiązek wejścia ze swej strony od zaraz w stosunki handlowe z właściwym hurtownikiem w sprawie przyszłych dostaw świeżej kapusty.

Umowy o uprawę i dostawę

Zakłady przetwórcze, które nie rozwiną własnej inicjatywy i zdadzą się wyłącznie na przydziały właściwego wydziału Wyżywienia i Rolnictwa, działają nie tylko na szkodę własną, ale również na szkodę dobra powszechnego. Zostaną one wyłączone z rozdziału.

W wypadku zawarcia umów na uprawę i dostawę (poszczególne umowy spisywać należy na przepisowych formularzach, które otrzymać można we właściwym wydziale Wyżywienia i Rolnictwa należy poddać zawarte umowy zatwierdzeniu przez Wydział. Jeżeli poszczególne wydziały Wyżywienia i Rolnictwa uznają zawarte umowy za gospodarczo potrzebne, przedsiębiorstwa muszą w jak najszerszym zakresie skorzystać z danej im możliwości zapewnienia sobie dostawy surowca.

Na zakończenie ponownie wzywa się do spiesznej — w miarę, jak na to warunki wojenne pozwalają — rozbudowy zakładów przetwórczych dla uzyskania większej wydajności. Rozwój przedsiębiorstwa winien w pierwszym rzędzie objąć zakup, względnie przegląd i naprawę beczek, przebudowę i zakup kadzi do kiszenia kapusty i t. d.

Podania o przydział żelaza, stali i drzewa składać należy wyłącznie za pośrednictwem właściwego wydziału Wyżywienia i Rolnictwa. Wnioski, nadesłane bezpośrednio, nie będą odtąd rozpatrywane i zostaną odłożone do akt.

Wynagrodzenie za drogę i rozłąkę

W Nr 28 Dziennika Rozporządzeń ukazało się rozporządzenie za drogę i rozłąkę osób zatrudnionych w gospodarce prywatnej w Generalnym Gubernatorstwie.

Pracownicy fizyczni otrzymują wynagrodzenie za drogę o ile ich miejsce zamieszkania od miejsca pracy jest oddalone powyżej 6 km. Stawki wynagrodzenia za drogę wynoszą za każdy dzień pracy:

przy oddaleniach	do 10 km	0,60 zł
„ „	od 10 do 20 km	1,— zł
„ „	ponad 20 km	2,— zł

Za podstawę obliczania należy przyjąć najkrótszą drogę z domu do miejsca pracy. Wynagrodzenie liczy się za każdy dzień pracy i za te dni w których pracownik stawił się do pracy, lecz nie może jej wykonywać spowodu przyczyn od niego niezależnych. Pracownicy umysłowi wynagrodzenia za drogę nie otrzymują.

Jeśli do przybycia na miejsce pracy użyto publicznego środka komunikacyjnego (kolej, tramwaje) płaci się należność za przejazdy najkrótszym i najtańszym połączeniem. Jeśli przejazd dokonuje się środkami przedsiębiorstwa (np. auto przewozi pracowników do miejsca pracy) to wynagrodzenie za drogę odpada.

Pracownikowi fizycznemu zwraca się więc koszta przejazdu do miejsca pracy albo też płaci mu się wynagrodzenie za drogę według powyżej przytoczonych norm o ile idzie pieszo albo korzysta z innych niż przewiduje rozporządzenie środków komunikacyjnych (np. rower).

Wynagrodzenie za rozłąkę przysługuje żonatym i nieżonatym pracownikom fizycznym i umysłowym, których zatrudnia się poza miejscem zamieszkania i którzy przy użyciu stojących do ich dyspozycji środków komunikacyjnych nie mogą codziennie do niego wrócić z powodu zbyt wielkiego oddalenia.

Wynagrodzenie za rozłąkę dla pracowników żonatych wynosi za każdy dzień:

Grupa 1)	dla pracowników fizycznych i umysłowych o czynnościach zwyczajnych	7,— zł
Grupa 2)	dla pracown. umysłowych o czynnościach o większym znaczeniu poza grupą 3)	8,— zł
Grupa 3)	dla pracown. umysłowych o czynnościach o specjalnym znaczeniu . . .	9,— zł

Wynagrodzenie powyższe otrzymują również wdowcy z dziećmi poniżej lat 16.

O ile pracodawca daje pracownikowi żonatemu wzgl. wdowcowi jak wyżej, utrzymanie względnie pomieszczenie wówczas stawki za rozłąkę się odpowiednio obniża.

W wypadku urlopu i niestawienia się do pracy nie płaci się wynagrodzenia za rozłąkę. Za usprawiedliwione niestawienie się mogą być zwrócone koszty pomieszczenia w miejscu zatrudnienia do wysokości stawek dla pracowników nieżonatych, na czas jednak najwyżej 1 miesiąca.

Nieżonaci pracownicy o ile istnieją przewidziane warunki, przytoczone powyżej przy pracownikach żonatych, i o ile nie dostają bezpłatnego pomieszczenia otrzymują wynagrodzenie za pomieszczenie w wysokości rzeczywistych kosztów ulokowania w miejscu zatrudnienia jednak najwyżej:

dla grupy 1 do 2,50 dziennie
„ „ 2 „ 3,— „
„ „ 3 „ 4,— „

Podział na grupy jest taki sam jak przy pracownikach żonatych.

Powyższe rozporządzenie winno być zastosowane w spółdzielniach, jako instytucjach gospodarki prywatnej. Rzecz jasna, że ocena, jaką stawkę (której grupy) należy płacić pracownikowi zależy od pracodawcy.

PORADY § PRAWNE

Umowne prawo zastawu

Prawem zastawu nazywamy obciążenie ruchomości, przeznaczone dla zabezpieczenia roszczeń; prawo zastawu uprawnia wierzyciela (wierzyciela-zastawnika) do zaspokojenia się z rzeczy zastawionej. Prawo zastawu posiada charakter wybitnie akcesoryjny i jest zależne od istnienia wierzytelności. Skoro wygasła wierzytelność, przestaje również istnieć prawo zastawu. Jeśli zobowiązanie, z którego powstała wierzytelność, było nieważne, bezskuteczne jest również od początku prawo zastawu. Jest ono tak samo bezskuteczne wtedy, jeżeli skarga o wykonanie zabezpieczonego roszczenia nie zostanie dopuszczona, np. roszczenia z gry lub zakładu (art. 610 polskiego Kodeksu Zobowiązań), albo roszczenia z umowy dyferencyjnej, według której jedna strona zobowiązuje się drugiej wypłacić różnicę, powstałą pomiędzy ceną (notowaniem giełdowym) w dniu zawarcia umowy, a między ceną, względnie notowaniem giełdowym, w dniu wypełnienia transakcji (t. zw. umowa premiowa art. 611 polskiego Kodeksu Zobowiązań).

Prawo zastawu powstaje przez zgodę na ustanowienie prawa zastawu i w r ę c z e n i e p r z e d m i o t u z a s t a w u. Tylko przy ustanowieniu zastawu t. zw. rejestrowego (patrz niżej), pozostaje przedmiot zastawu w posiadaniu właściciela (zastawcy).

Umowa zastawnicza

Jeżeli zastawca i zastawnik są kupcami, a ustanowienie zastawu jest czynnością handlową dla obu stron, umowa zastawu dochodzi do skutku w formie stwierdzonej pismem z datą urzędowo ustaloną (art. 507 § 2 polskiego Kodeksu Handlowego.

Za czynność handlową uważa się każdą czynność, związaną z prowadzeniem przedsiębiorstwa w czasie trwania tego przedsiębiorstwa. Należy tutaj zastosować ocenę obiektywną, zależnie od potrzeb obrotu handlowego. Ocenę przeważającej ilości wypadków ułatwi domniemanie z art. 498 polskiego Kodeksu Handlowego.

Również w zakresie ogólnego prawa cywilnego przewidziano na terenie obowiązywania Kodeksu Napoleona (tereny Generalnego Gubernatorstwa, położone na północ od dawniejszej granicy rosyjsko-austriackiej z roku 1914) urzędowo uwierzytelnioną umowę zastawniczą o formie pisemnej (2074 K. N.).

Indywidualne postanowienia, liczba, ilość i waga przedmiotu zastawu należą do ustawą przepisanej treści umowy (integralna część umowy).

Na terenie obowiązywania Ogólnego Kodeksu Cywilnego z roku 1811 (tereny Generalnego Gubernatorstwa, leżące na południe od granicy rosyjsko-austriackiej z roku 1914) ustanowienie prawa zastawu — o ile zastaw nie jest handlowy — (patrz wyżej) — nie jest związane żadną określoną formą (§ 451 O. K. C. 1811). Tym samym jest dopuszczalny, na wypadek sporu, dowód ze świadków na zasadach K. P. C. Rozumie się samo przez się, że pisemna, urzędownie uwierzytelniona umowa zastawnicza chroni interesy stron lepiej, również i w zasięgu obowiązywania O. K. C. 1811.

Przy ustanowieniu zastawu rejestrowego, a więc zastawu, b e z p o s i a d a n i a r z e c z y z a s t a w i o n e j, ta ostatnia pozostaje nadal w posiadaniu (również w używaniu) właściciela. Warunkiem wpisu prawa zastawu do rejestru zastawowego jest i w tym wypadku pisemna, umowa zastawnicza z publicznie uwierzytelnionym podpisem zastawcy (przy zastawie rejestrowym na maszynach aparatach i pojazdach mechanicznych wystarcza wniosek sprzedawcy z załączeniem oryginałów umowy kupna-sprzedaży, albo uwierzytelnionych odpisów tej ostatniej).

Zastaw rejestrowy uzyskuje skutki prawne przez wpis prawa zastawu do rejestru zastawowego właściwego sądu grodzkiego. Ze względu na celowość jest w tym wypadku wskazane, aby — podobnie jak to jest z księgami gruntowymi — rejestr zastawowy był prowadzony wewnątrz sądownictwa polskiego. Wyjątek stanowi tylko ustanowienie prawa zastawu na pojazdach mechanicznych. Tutaj rejestr prowadzi miejscowo właściwa władza, od której zależne jest zezwolenie dopuszczenia pojazdów mechanicznych.

Podstawami prawnymi ustanowienia prawa zastawu rejestrowego są:

1) Zastaw rejestrowy na produktach rolnych (ustawa z 22 marca 1928 w brzmieniu z 8 sierpnia 1939 r. — Dz. U. R. P. z 1939 r. Poz. 482);

2) Zastaw rejestrowy na drzewie surowym, drzewie tartym, dykcie, fornirach i innych przetworach leśnych i drzewnych (ustawa z 14 marca 1932 — Dz. U. R. P. z roku 1932 Poz. 317);

3) Zastaw rejestrowy na maszynach i aparatach (ustawą z 15 czerwca 1939 — Dz. U. R. P. z roku 1939 Poz. 394):

4) Zastaw rejestrowy na pojazdach mechanicznych (ustawa z 28 kwietnia 1938 — Dz. U. R. P. z 1939 r. Poz. 302).

Praktyczne znaczenie posiadają bodaj dzisiaj jeszcze tylko dwie ostatnie ustawy.

Koło osób uprawnionych dla ustanawiania zastawu rejestrowego jest ograniczone i wynika z przepisów wyżej cytowanych ustaw.

Inne wypadki umownego prawa zastawu bez równoczesnego przejęcia w posiadanie przedmiotu zastawu wynikają z rozporządzenia o Banku Emisyjnym w Polsce z 15 grudnia 1939 — Dz. Rozp. GG. str. 268, i rozporządzenia o prawie zastawu na płodach dla dostawców nasion i nawozów (Dz. Rozp. GG. str. 127).

Wręczenie przedmiotu zastawu

Z wyjątkiem rejestrowego prawa zastawu, które opiera się na jednej z wyżej wymienionych ustaw, fizyczne wręczenie przedmiotu zastawu do rąk zastawnika jest warunkiem ważnego ustanowienia prawa (art. 2073 K. N. — § 447 O. K. C. z r. 1811). — W zasięgu obowiązywania Kodeksu Napoleona dopuszczalne jest również wręczenie do rąk osoby trzeciej — art. 2076 K. N.

Ustanowienie zastawu, którego ważności warunkiem jest wręczenie rzeczy zastawionej jest (staje się) bezskuteczne, jeżeli zastawnik (w zasięgu obowiązywania K. N. również wspomniana wyżej osoba trzecia) nie wejdzie w faktyczne, bezpośrednie władanie przedmiotem zastawu, albo z tego władania zrezygnuje.

Wręczenie musi mieć charakter fizyczny. Nie może ona np. nastąpić przez złożenie przedmiotów zastawu na gruncie zastawcy i wzniesienia ogrodzenia nie zamkniętego, albo przez złożenie przedmiotów zastawu w pomieszczeniu, do którego zastawca ma w każdym czasie wolny dostęp itp.

Ubezpieczenia na cudzy rachunek

Ubezpieczenia rzeczowe na cudzy rachunek mają zastosowanie przy zawieraniu umów o dzieło, komisyjnych, zastawniczych, składu i przy tak zw. umowach kupna z poleceniem odesłania towaru.

Podstawowe przepisy prawne dotyczące ubezpieczeń na cudzy rachunek zawarte są w §§ 69 i 70 ustawy o umowach ubezpieczeniowych z dnia 23 grudnia 1917 r. (Austr. Dz. Ustaw str. 501). O ile miejsce wykonania umowy ubezpieczeniowej leży na południe od dawniejszej granicy rosyjsko-austriackiej z roku 1914-go, wymieniona ustawa reguluje dotychczas jeszcze stosunki prawne między ubezpieczającym a ubezpieczonym na terenie Generalnego Gubernatorstwa. Obowiązujące na terenach położonych na północ od tej granicy rozporządzenie z dnia 24 lutego 1928 (Dz. U. R. P. 1928, poz. 211) o przepisach tymczasowych odnośnie umów ubezpieczeniowych nie zawiera żadnych postanowień o ubezpieczeniach na cudzy rachunek.

Powstałą w ten sposób lukę starano się, w oczekiwaniu zapowiedzianego w roku 1928 jednolitego uregulowania ustawowego, wypełnić przez stosowanie t. zw. „ogólnych warunków ubezpieczeń". O ile więc w poszczególnych wypadkach nie umówiono się wyraźnie w inny sposób, stosuje się stwierdzone przez władze kontroli ubezpieczeń „ogólne warunki ubezpieczeń" jako jednolite prawo o umowach ubezpieczeniowych w Generalnym Gubernatorstwie oraz jako uzupełnienie ustawy ubezpieczeniowej z roku 1917 w sposób dla stron wiążący. Kto z powodu niedbalstwa nie zapoznał się z tymi przepisami, nie może się skutecznie powołać na ich nieznajomość.

Podstawą ubezpieczenia na cudzy rachunek jest zatem dobrowolne, a w pewnych okolicznościach również ustawowe ubezpieczenie, polegające na tym, że przechowawca towaru, a więc: przedsiębiorca, komisant, prowadzący skład, zastawnik itp. winien obce przedmioty (materiały, towary itp.), znajdujące się w jego przechowaniu ubezpieczyć na rachunek właściciela na umówioną sumę ubezpieczeniową oraz trzymać w bezpiecznym miejscu. Właściciel tych przedmiotów może, mimo, że przedmioty te znajdują się w obcym przechowaniu, ubezpieczyć je sam na wypadek ich zniszczenia względnie straty na wartości (zepsucia). Będzie to ubezpieczenie na własny rachunek. Ponieważ jednak osoba władająca tymi przedmiotami bezpośrednio, z reguły lepiej orientuje się w każdym czasie w ich stanie, warunkach składu itd. aniżeli ich właściciel, przyjmuje się tutaj raczej formę „ubezpieczenia na cudzy rachunek".

Z „ogólnych warunków ubezpieczeń" cytujemy następujące przepisy dotyczące ubezpieczenia na cudzy rachunek:

1. Ubezpieczający (w zasadzie więc posiadacz-przechowawca towaru) może dysponować prawami wypływającymi dla ubezpieczonego (a więc właściciel przedmiotu) z umowy ubezpieczeniowej bez zezwolenia ubezpieczonego; w szczególności jest on uprawniony do podejmowania wpłat i przenoszenia praw nawet wtedy, kiedy nie jest w posiadaniu polisy ubezpieczeniowej.

2. Instytucja ubezpieczeniowa (zakład ubezpieczeń wzgl towarzystwo) może jednak uzależnić wypłatę odszkodowania od przeprowadzenia dowodu, że ubezpieczony zgodził się na ubezpieczenie oraz na wypłatę odszkodowania (Zakład nie ma obowiązku żądania takiego dowodu).

3. Ubezpieczony nie może dysponować prawami wypływającymi z umowy ubezpieczeniowej nawet wtedy, gdy znajduje się w posiadaniu polisy ubezpieczeniowej.

4. Ubezpieczony może żądać wypłaty odszkodowania tylko za zgodą ubezpieczającego, pod warunkiem oczywiście, że suma odszkodowawcza nie została już ubezpieczającemu wypłacona.

Powyższe postanowienia „ogólnych warunków ubezpieczeń" mogą jednak ubezpieczający i ubezpieczony uchylić zupełnie lub częściowo, specjalną wyraźną umową, w oparciu o przepis art. 92 Kodeksu Zobowiązań, mówiący o umowie świadczenia na rzecz osoby trzeciej. Można więc umówić się, że ubezpieczony nabywa prawo żądania świadczenia bezpośrednio od zakładu ubezpieczeniowego, albo, że zakład ubezpieczeniowy może odszkodowanie wypłacić ubezpieczającemu dopiero po uzyskaniu zgody ubezpieczonego. Również można umówić, że ubezpieczający bez zgody ubezpieczonego nie może przypadających mu z umowy ubezpieczeniowej praw ani zmieniać, ani przenosić, ani znieść.

Tego rodzaju umowy winny być wyraźnie zaznaczone w tekście polisy ubezpieczeniowej.

Samo przez się rozumie, że nie można jednej i tej samej partii towarów względnie jednego zbioru przedmiotów ubezpieczyć od tej samej szkody, względnie niebezpieczeństwa i na tę samą sumę ubezpieczeniową równocześnie „na własny i na cudzy rachunek".

Ubezpieczenie jednak klauzulą „na własny i cudzy rachunek" równocześnie może wchodzić w rachubę przy umowie o dzieło. Klauzula ta oznacza, że przedsiębiorca, wykonujący dzieło, ma oddane mu przez zamawiającego do roboty surowce, względnie materiały, ubezpieczyć na rachunek ich właściciela, a więc na rachunek cudzy, jak również trzymać powierzone sobie materiały w należytym zabezpieczeniu; równocześnie jednak ma on na własny rachunek ubezpieczyć przedmiot, względnie przedmioty, wyprodukowane z dostarczonych materiałów na sumę, odpowiadającą przyrostowi wartości, jakiego wyprodukowane dzieło doznało wskutek przeróbki, względnie po dodaniu do niego dodatkowych materiałów. Inaczej mówiąc: przedsiębiorca ma ubezpieczyć swoje roszczenie o wynagrodzenie za dzieło, względnie o cenę dodatków na swój rachu-

nek i trzymać dzieło w odpowiednim zabezpieczeniu aż do jego odbioru. Jest rzeczą jasną, że ubezpieczenie na rachunek własny — a więc pierwsza część klauzuli „na własny i cudzy rachunek" w pierwszym rzędzie leży w bezpośrednim interesie przedsiębiorcy, albowiem art. 493 § 1 Kodeksu Zobowiązań postanawia, że, gdy dzieło przed oddaniem ulegnie zniszczeniu skutkiem wypadku, przedsiębiorca, przyjmujący zamówienie, nie może żądać wynagrodzenia, chybaby zamawiający dopuścił się przedtem zwłoki w odbiorze.

Potrzeba, względnie celowość ubezpieczenia na cudzy rachunek może wyniknąć na podstawie następujących przepisów prawnych:

przy umowie o dzieło: zgodnie z przepisami art. 493 § 2 Kodeksu Zobowiązań jest przedsiębiorca, o ile inaczej nie umówiono, tylko wtenczas zobowiązany do zwrotu wartości otrzymanego od zamawiającego surowca, lub materiału, jeżeli popadł we zwłokę z dostarczeniem dzieła, a nie dowiódł, iż utrata dzieła byłaby nastąpiła, chociażby dostarczył dzieło w czasie właściwym. Ubezpieczenie na rachunek cudzy ma tedy szczególne znaczenie w wypadkach, kiedy przedsiębiorca nie przyjął odpowiedzialności.

przy umowie komisowej: odpowiada komisant na wypadek zniszczenia przedmiotów komisu, względnie ich zepsucia, tylko wtedy, gdy od komitenta otrzymał zlecenie zawarcia umowy ubezpieczeniowej i zawarcia takiej umowy zaniedbał, albo gdy zawarta przez niego umowa ubezpieczeniowa z jego winy stała się bezskuteczna (art. 585 Kodeksu Handlowego w połączeniu z art. 239 Kodeksu Zobowiązań).

przy umowach zastawniczych: w wypadkach, kiedy wierzyciel zastawniczy bierze przedmiot zastawu w swoje bezpośrednie posiadanie znajdują zastosowanie przepisy art. 523 i następne Kodeksu Zobowiązań o przechowaniu. Jeżeli przechowanie jest bezpłatne (co z reguły będzie miało miejsce przy umowach zastawniczych), przechowawca ma dołożyć tych samych starań w czuwaniu nad rzeczą, jakichby dokładał, przechowując rzecz własną. Ażeby uniknąć sporów o zakres staranności, za którą odpowiedzialny jest wierzyciel zastawniczy, wskazane jest, aby w samej umowie zastawniczej zawarte były postanowienia o obowiązku ubezpieczenia przedmiotów zastawu.

przy umowach składu należy rozróżnić między domem składowym a innymi przedsiębiorstwami, trudniącymi się składem. Domem składowym jest przedsiębiorstwo składowe, które ma prawo wystawiać zbywalne przez indos dowody składowe (warranty) na podstawie przez władze państwowe udzielonej koncesji (art. 647 i następne Kodeksu Handlowego, rozporządzenie z dn. 22 lipca 1936— Dz. U. R. P. 1936, poz. 434). Dom składowy jest ustawowo zobowiązany — o ile strony w wypadkach indywidualnych wyraźnie inaczej nie postanowiły — ubezpieczyć od ognia złożone na skład przedmioty na koszt właściciela (składającego). Za skutki włamania odpowiada dom składowy według postanowień ogólnych, t. zn. za dołożenie starań wymaganych od dobrego przedsiębiorcy składowego. Natomiast przedsiębiorca składowy nie mający praw domu składowego (nie mający prawa wystawiania przenoszalnych przez indos dowodów składowych) jest zobowiązany do ubezpieczenia przedmiotów składu w tym samym stopniu, co komisant (art. 634 Kodeksu Handlowego).

Jako dalszy wypadek ubezpieczenia na cudzy rachunek należy wymienić t. zw. sprzedaż z przesłaniem rzeczy (art. 301 § 1, art. 304 § 1 Kodeksu Zobowiązań). Jest to wypadek, kiedy sprzedawca na polecenie kupującego przesyła rzecz sprzedaną nie do miejsca spełnienia świadczenia, ale do innego, umówionego (art. 190 § 2 Kodeksu Zobowiązań). I tutaj może dojść na żądanie kupującego do zawarcia umowy ubezpieczeniowej na cudzy rachunek. Umowa taka leży w tym wypadku w interesie kupującego ze względu na przepisy artykułu 304 § 1 Kodeksu Zobowiązań, w myśl którego przy kupnie z odesłaniem rzeczy odpowiedzialność za niebezpieczeństwo przypadkowej utraty, lub uszkodzenia rzeczy kupionej przechodzą na kupującego z chwilą wydania rzeczy osobie lub zakładowi zawodowo trudniącym się przewozem. Jeżeli sprzedawca ubezpieczy przedmiot kupna z dostarczeniem od szkód, które mogłyby wyniknąć w czasie transportu, mamy do czynienia z ubezpieczeniem na cudzy rachunek.

W końcu należy zaznaczyć, że przy sprzedaży rzeczy ruchomej z zastrzeżeniem prawa własności (patrz Nr. 7 — 1942 str. 199 „Gospodarki Wyżywienia"), zastrzeżenie to odnosi się tylko do przeniesienia własności, kupno natomiast jako takie jest umową, zawartą bez zastrzeżeń. Niebezpieczeństwo utraty lub uszkodzenia przechodzi przeto na kupującego równocześnie z wręczeniem przedmiotu kupna.

Ubezpieczenie od szkód, które mogłyby wyniknąć w czasie transportu, także i tutaj będzie miało formę ubezpieczenia na rachunek cudzy, t. zn. na rachunek kupującego.

Publiczne upomnienia podatkowe

Zwraca się uwagę na to, że w miejsce dotychczas praktykowanego indywidualnego doręczania pisemnych upomnień podatkowych do rąk własnych podatnika wprowadzono publiczne upomnienia podatkowe — na razie tylko na obszarze Inspekcji Skarbowej Kraków miasto — podawane do wiadomości nie w formie ogłoszeń, lecz jedynie w prasie codziennej, w „Krakauer Zeitung" i „Gońcu Krakowskim" oraz w czasopiśmie Izby Skarbowej.

Wzywa się zainteresowane spółdzielnie, aby w własnym interesie dokładnie przeglądały codzienną prasę by nie przeoczyć tych „publicznych upomnień podatkowych". Ogłoszenia te mają tę samą moc, co doręczane dotychczas indywidualne upomnienia podatkowe, t. zn. że w razie niezastosowania się do nich nastąpi przymusowe ściągnięcie zaległych podatków łącznie z procentami i kosztami upomnienia oraz kosztami spowodowanymi przez egzekucję.

Terminarz podatkowy

Podatki państwowe z dodatkami komunalnymi

7 maja: Wpłata do Kasy Urzędu Skarbowego podatku od uposażeń, wypłaconych w kwietniu 1942.

15 maja: Wpłata do Kasy Urzędu Skarbowego, od obrotu uzyskanego w miesiącu kwietniu, miesięcznej zaliczki na podatek obrotowy 1942 przez płatników prowadzących prawidłowe księgi oraz przez płatników nie prowadzących ksiąg prawidłowych, o ile ich roczny obrót przekroczył w roku 1941 kwotę 50 000 zł.

1—31 maja: Wpłata zaległych podatków, rozłożonych przez Urząd Skarbowy na raty w maju.

Uwaga: W dniu 1 maja 1942 upływa ostateczny termin złożenia zeznania o dochodzie 1941 i obrocie 1941 dla osób prawnych (spółki akcyjne, spółki z ogr. odpow. itd.).

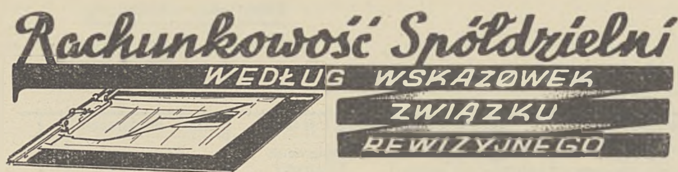
Opłaty komunalne i świadczenia socjalne

10 maja: Wpłata do Ubezpieczalni Społecznej wkładek ubezpieczeniowych od choroby i od wypadków, tudzież wpłaty na fundusze: emerytalny, pracy i bezrobocia, od płac, wypłaconych w kwietniu 1942.

10 maja: Wpłata do Kasy właściwego Urzędu Gminnego daniny od mieszkańców, potrąconej od uposażeń w miesiącu kwietniu.

1—31 maja: Wpłata do Kasy Zarządu Gminy (Miasta) miesięcznej raty łącznej opłaty za wodę, kanały i czyszczenie ulic według nakazu zapłaty.

Uwaga: Po upływie powyższych terminów uważa się płatnika za znajdującego się w zwłoce; doliczone zostają procenty zwłoki a cała kwota podlega przymusowemu ściągnięciu.

Odmiana techniczna rachunkowości przebitkowej

Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Lublinie, dawniej Lubelski Syndykat Rolniczy, prowadzi rachunkowość przebitkową od 1935 roku. W tym czasie w spółdzielniach roln.-handlowych i innych przedsiębiorstwach handlu rolniczego stosowano powszechnie rachunkowość amerykańską i wobec tego nie było gotowych wzorców zastosowania bardziej nowoczesnych odmian rachunkowości. W Lubelskim Syndykacie Rolniczym rozpoczęto w tej dziedzinie pracę od podstaw. Zaprojektowano własne wzorce dzienników i kart kontowych, a drogą kilkuletniej praktyki wzorce w miarę potrzeb poprawiono i uzupełniono.

Po przeorganizowaniu Syndykatu na Powiatową Spółdzielnię, Spółdzielnia, stosując się do wszystkich zaleceń Związku Rewizyjnego odnośnie planu kont, wyzyskuje w prowadzeniu rachunkowości pod względem technicznym swoje poprzednie doświadczenie.

Do prowadzenia kont towarowych zastosowano karty i dzienniki wzoru związkowego, do prowadzenia innych kont karty i dzienniki własne. Wzór jednej z kart kontowych podajemy poniżej.

W ogólnej organizacji rachunkowości zastosowano system wielodziennikowy, przy czym każdy dziennik jest trójkolumnowy. W podanym schemacie zaznaczono jakie konta, względnie grupy kont księguje się w poszczególnych kolumnach dziennikowych (cyfry oznaczają symbole w/g planu kont obowiązującego wszystkie spółdzielnie rolniczo-handlowe).

Po zaksięgowaniu wszystkich operacji dnia, przenosi się sumy obrotowe z dzienników do zestawienia dziennego, otrzymując w ten sposób bilans dzienny, a jednocześnie sprawdzian prawidłowości zapisów.

Przy codziennym sumowaniu obrotów dziennych z obrotami poprzednimi, spółdzielnia każdego dnia ma gotowy bilans surowy w skróconej formie.

Sumy obrotowe z kart kontowych przenosi się miesięcznie do odpowiednich ksiąg kontroli kont, jak to wykazano na schemacie. Wszelkie grupowanie kont dokonuje się również w księgach kontroli.

Landwirtschaftliche Kreisgenossenschaft Lublin mit Anteilhaltung — Powiatowa Spółdzielnia Rolnicza w Lublinie z odp. udz.

Schuldner u. Gläubiger - Handels- u. Industriefirmen
Dłużnicy i Wierzyciele - f-my handlowo-przemysłowe

Mem. S. Dz. str.	194	Eigener Beleg Dowód własny: Art Rodzaj	Eigener Beleg Dowód własny: Nr. Numer	INHALT — TREŚĆ	Fremden Beleg Dowód obcy	Debet—Winien	Credit—Ma	Schuldner u. Gläubiger Dłużnicy i Wierzyciele: Debet—Winien	Schuldner u. Gläubiger Dłużnicy i Wierzyciele: Credit—Ma	○	Debet—Winien	Credit—Ma
				Übertrag—przeniesienie								
				Übertrag—przeniesienie								

BRONOWICE **Kilogramm — Kilogramy**

Subkonto	Karte—Karta	Seite—Strona

Abteilung .... Warenbenennung .... № ....
Dział Nazwa towaru

Mem. S. Dz. str.	194...	Eigener Beleg Dowód własny		LIEFERANT — ABNEHMER DOSTAWCA — ODBIORCA	EINGANG—PRZYCHÓD		AUSGANG — ROZCHÓD		REST — POZOSTAŁOŚĆ	○
		Art Rodzaj	Nr. Numer		Kilogramm Kilogramy	Rückgaben, Storno, Inwärtiger Umsatz Zwroty, Storna, Obrót wewnętrzny	Rückgaben, Storno, Inwärtiger Umsatz Zwroty, Storna, Obrót wewnętrzny	Kilogramm Kilogramy	Kilogramm Kilogramy	
				Übertrag—przeniesienie						
				Übertrag—przeniesienie						

Landwirtschaftliche Kreishandelsgenossenschaft Lublin mit Anteilhaftung — Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Lublinie z odp. udz.

Zamknięcie rachunków następuje przez przebitkę na poszczególnych kontach, ściśle według wzorów i zwyczajów stosowanych w rachunkowości amerykańskiej.

W ogóle cała organizacja rachunkowości jest bardzo zbliżona do rachunkowości amerykańskiej. Po prostu normalny arkusz dziennika-głównej, pocięto na szereg części i zamiast stosowania ksiąg szczegółowych, zapisy dokonywuje się przez przebitkę na kartach luźnych, otrzymując jednocześnie odbitkę dziennika-głównej.

W wymienionej powyżej spółdzielni również prowadzi się systemem przebitkowym kontrolę ilościową towarów magazynowych.

Wzór karty magazynowej i schemat rachunkowości magazynowej podajemy obok. Towary zostały podzielone na 4-ry grupy, w/g miernika ilościowej kontroli — sztuki, kilogramy, litry i metry. Zaszłości na kontach towarowych księguje się na odpowiednich kartach i dziennikach. Sumy miesięczne przenosi się do zbiorówek miesięcznych, otrzymując sprawdzian sumowania kart kontowych z sumowaniem dzienników.

Wreszcie zestawienie ogólne ze wszystkich zbiorówek miesięcznych, powinno zgadzać się z sumami ilościowymi, zawartymi na kontach towarowych rachunkowości głównej.

Przy zastosowaniu przebitki, spółdzielnia posiada w każdej chwili dane odnośnie ilości towarów w poszczególnych magazynach, a jednocześnie otrzymuje buchalteryjny sprawdzian jednolitości zapisów w rachunkowości magazynowej z rachunkowością ogólną.

Uwaga! Schematy patrz str. 209 i 210.

WYDAWNICTWA

Jednolity plan kont dla zakładów przemysłowych w G. G.

Wyszedł z druku i wkrótce ukaże się na półkach księgarskich „Jednolity plan kont dla zakładów przemysłowych w Generalnym Gubernatorstwie.

Praca ta składa się z dwóch części: pierwsza część, objętości 108 stron, obejmuje opis planu w języku polskim i niemieckim, druga część obejmuje załączniki również w obu językach.

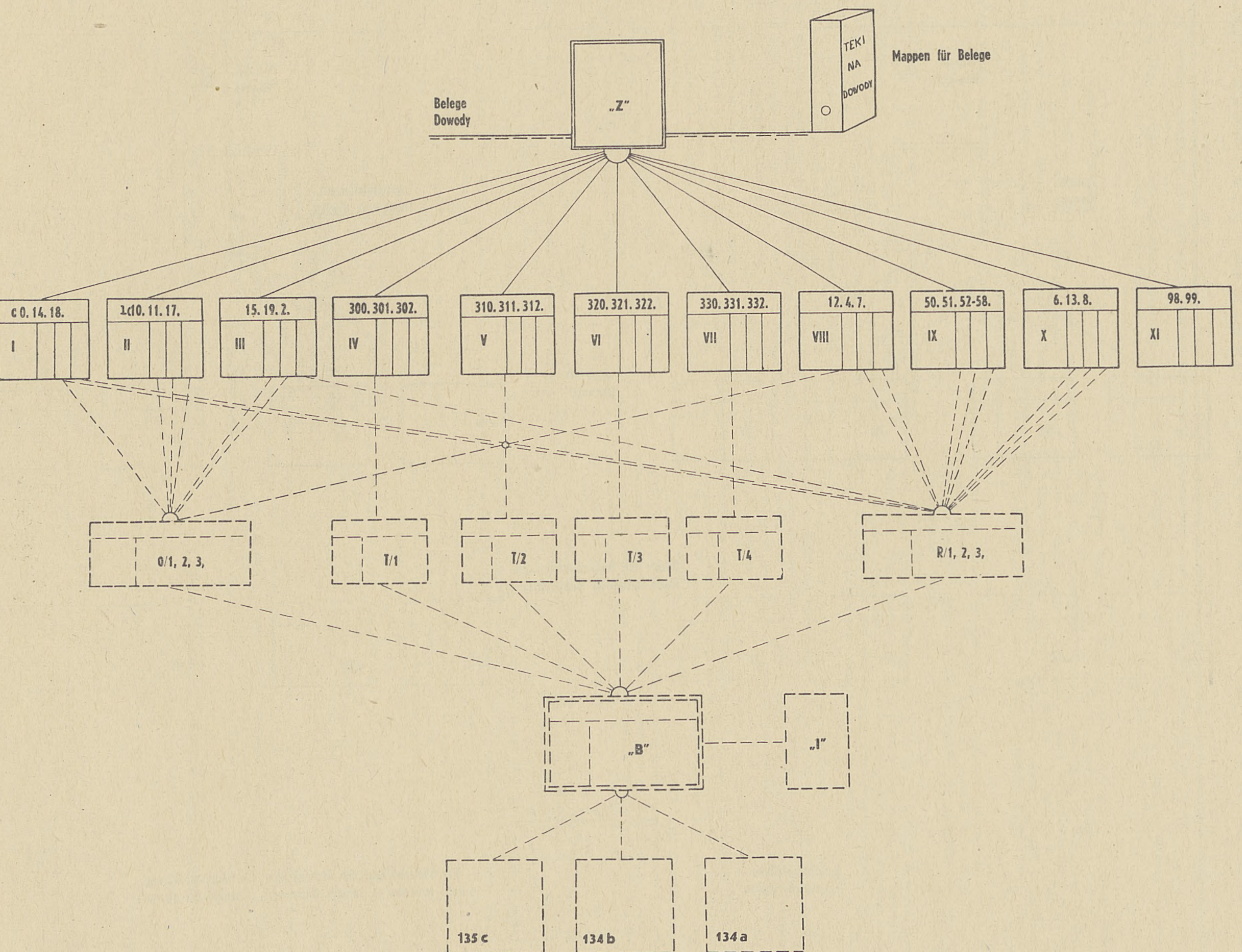
Przewidziane są dwa plany kont: minimalny i normalny. Podejmuje się również prace około planu kont maksymalnego, którego wprowadzenie jednak jest zależne od tego, jak przedsiębiorstwa przemysłowe przystosują się do obecnych planów minimalnego i normalnego.

Praktyczne zastosowanie wyżej omawianej pracy ma więc charakter dydaktyczny i jest pomyślane jako pierwsze stadium rozwojowe rachunkowości przemysłowej.

Cena „Jednolitego planu kont dla zakładów przemysłowych“ wynosi 25,— zł.

W przyszłym numerze „Spółdzielcy“ podamy obszerniejsze omówienie tej pracy.

Schema der Durchschreibebuchführung der Landwirtschaftlichen Kreishandelsgenossenschaft in Lublin
Schemat rachunkowości przebitkowej w Powiatowej Spółdzielni rolniczo-handlowej w Lublinie

Tagesaufstellungen
Zestawienia dzienne „Z"

Tagebücher — Dzienniki

Kontrollbücher der:
Księgi kontroli kont:
Personen- „O" osobowych
Waren- „T" towarowych
Sachkonten „R" rzeczowych

Bilanzenbuch
Księga bilansów „B"

Inventurbuch
Księga inwentarzowa „I"

Berichtsformulare
Formularze sprawozdawcze

Monatsbericht
Sprawozdanie miesięczne „135 c"

Jahresabschluss
Zamknięcia roczne „134 b"

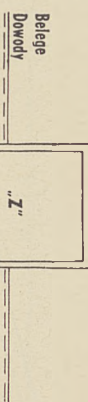
Jahresbericht
Sprawozdanie roczne „134 a"

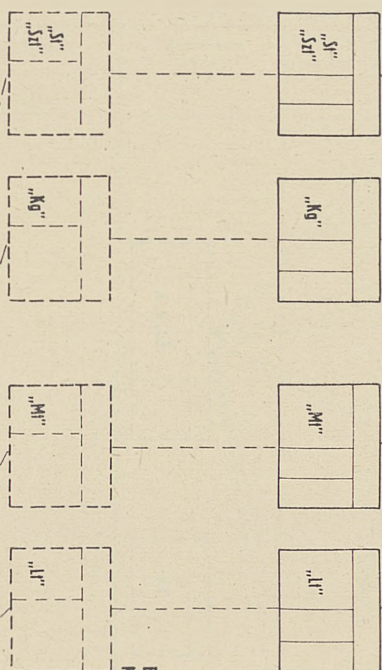
Schema der Magazinbuchführung der Landwirtschaftlichen Kreishandelsgenossenschaft in Lublin

Schemat rachunkowości magazynowej w Powiatowej Spółdzielni rolniczo-handlowej w Lublinie

Magazin
Magazyn „A"

Belege
Dowody

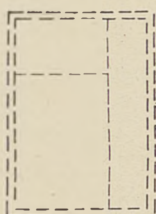
„Lr"

„Lr"

Tagebücher
Dziennikі

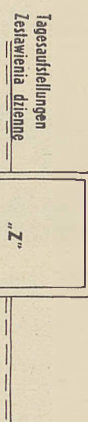
Bücher für Monatsaufstellungen
Księgi zestawień miesięcznych

Gesamtaufstellung
Zestawienie ogólne

Magazin
Magazyn „B"

Tagesaufstellungen
Zestawienia dzienne

„Sr" „Szr" „Kg" „Mr" „Lr"

„Sr" „Szr" „Kg" „Mr" „Lr"

— Warenbestand laut den Warenkonten der Hauptbuchführung
— Ilości towarów na kontach towarowych rachunkowości głównej

OGŁOSZENIA REJESTROWE I STATUTOWE

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW: N-ry DOLNE Z PRAWEJ STRONY: Nr ogłoszenia w piśmie i kolejność ogłoszeń kilkakrotna.

CENNIK OGŁOSZEŃ SPÓŁDZIELNI: Ogłoszenia rejestrowe: pierwszy wpis — zł 80.—; zmiany w rejestrze — zł 30.—; za każde ogłoszenie likwidacyjne — zł 30.—. Ogłoszenie o walnym zgromadzeniu — zł 45.—. Ogłoszenie bilansu w tabeli — zł 80.—, oddzielnie — zł 160.—.

Zmiany statutów

Walne zgromadzenie członków Rejonowej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Piasecznie k. Warszawy, z odpowiedzialnością udziałami, odbyte w dniu 29 czerwca 1941 r. uchwaliło zmienić wpłacanie przez członków przy przystąpieniu do Spółdzielni zadeklarowanych udziałów jednorazowo na wpłacanie połowy udziałów przy przystąpieniu a następnej połowy w ciągu trzech miesięcy. Wspomniana wyżej Spółdzielnia jest gotowa zaspokoić niezgadzających się na powyższą zmianę wszystkich wierzycieli. Wierzyciele, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w ciągu 3-ch miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia, będą uważani za zgadzających się na powyższą zmianę. Sp. 227/Ogł. III.

Bank Ludowy Spółdzielnia zarejestrowana z nieograniczoną odpowiedzialnością w Niepołomicach zawiadamia w myśl przepisów art. 73 ustawy o spółdzielniach, że Walne Zebranie odbyte w dniu 1 marca 1942 r. uchwaliło połączenie ze Spółdzielczą Kasą Kredytowo-Oszczędnościową, Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Niepołomicach, z tym, że spółdzielnią przejmującą jest Bank Ludowy. Równocześnie przyjęto nowy statut z nazwą firmy „Bank Spółdzielczy z ograniczoną odpowiedzialnością w Niepołomicach" przy czym jednostkę udziałową podwyższono ze zł 10.— na zł 50.— (pięćdziesiąt zł) natomiast dotychczasową odpowiedzialność nieograniczoną zmieniono na ograniczoną, a to do 20-krotnej wysokości pierwszego zadeklarowanego udziału. Niniejszym wzywa się wszystkich wierzycieli niezgadzających się na powyższą zmianę do zgłoszenia pretensji, które Bank gotów jest natychmiast zaspokoić z tym nadmienieniem, iż wierzyciele, którzy w ciągu trzech miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia nie zgłoszą się do Spółdzielni, będzie uważał za zgadzających się na powyższą zmianę. Łączna odpowiedzialność członków spółdzielni przejętej, a więc Spółdzielczej Kasy Kredytowo-Oszczędnościowej Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Niepołomicach pozostaje bez zmian. Sp. 235/Ogł. III.

Walne Zgromadzenie Rejonowej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Chynowie z odpowiedzialnością udziałami uchwaliło zmniejszenie wysokości udziału ze zł 50.— na zł 25.—. Wzywa się wszystkich wierzycieli niezgadzających się na powyższe zmiany do zgłoszenia swych roszczeń w terminie trzech miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia. Sp. 288/Ogł. III.

Na Walnym Zebraniu Banku Spółdzielczego w Mielcu z nieograniczoną odpowiedzialnością w dniu 15. 3. 1942 uchwalono połączyć Spółdzielnię z Kasą Stefczyka i z Rolniczą Kasą Zaliczkową spółdzielniami z nieogr. odpow. w Mielcu i postanowiono obniżyć jednostkę udziałową ze zł 100.— na zł 50.— przy zostawieniu nadal nieograniczonej odpowiedzialności. Spółdzielnia podaje do wiadomości, zgodnie z treścią art. 73 ust. o Sp., że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 294/Ogł. III.

Na Walnym Zgromadzeniu Banku Spółdzielczego Rzemieślników Chrześcijan z ograniczoną odpowiedzialnością w Miechowie w dniu 15 marca 1942 r. uchwalono połączyć Spółdzielnię z Bankiem Ludowym, Spółdz. z nieograniczoną odpowiedzialnością w Miechowie, która przyjęła zmianę nazwy na Bank Spółdzielczy Chrześcijan z ograniczoną odpowiedzialnością w Miechowie Odpowiedzialność 20-krotna pierwszego udziału. Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych jeszcze lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 296/Ogł. III.

Na Walnym Zgromadzeniu Banku Ludowego, Spółdz. z nieograniczoną odpowiedzialnością w Miechowie w dniu 15 marca 1942 r. uchwalono połączyć Spółdzielnię z Bankiem Spółdzielczym Rzemieślników Chrześcijan z ogr. odp. w Miechowie i zmienić dotychczasowy statut i w jego miejsce przyjąć nowy, wzoru związkowego i zmieniono dotychczasową nazwę firmy na: „Bank Spółdzielczy Chrześcijan z ograniczoną odpowiedzialnością w Miechowie". Wysokość udziału podwyższono ze zł 10.— do zł 30.— i przyjęto odpowiedzialność udziałami i dodatkową 20-krotną pierwszego udziału, w miejsce dotychczasowej nieograniczonej. Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych jeszcze lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 315/Ogł. II.

Sąd Okręgowy w Jaśle, dnia 20 kwietnia 1942. RS. II. 182. W rejestrze spółdzielni przy firmie: Bank Spółdzielczy, spółdz. z ograniczoną odpowiedzialnością w Krośnie, zarządza się zanotowanie, iż wpłynął wniosek o zarejestrowanie zmiany statutu w przedmiocie obniżenia udziału z kwoty 100 zł na 20 zł rozciągnienia odpowiedzialności do nieograniczonej a zarazem wyznacza się rozprawę nad zamierzoną zmianą na dzień 23 maja 1942 r. godzina 9, biuro Nr 35 i wzywa się na tę rozprawę wierzycieli, którzy zgłosili swe roszczenia w terminie do 10 marca br., lecz nie zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni; wierzyciele ci mogą na rozprawie zgłosić sprzeciw. RS. 363.

Rozwiązania i likwidacje spółdzielni

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Warszawie likwidator Spółdzielni „Detur" Spółdzielnia Zarobkowa Pracowników Umysłowych z o. u. w Warszawie, stosownie do wymagań art. 76 ustawy o spółdzielniach, wzywa wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem: Józef Jopek, Warszawa, ul. Kredytowa Nr. 5 m. 20. Sp. 225/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd likwidatorem spółdzielni: 1) Bank Spółdzielczy w Busku, Sp. z odp. ogr., 2) Bank Handlowy, Spółdz. z ogr. odp. w Stopnicy, 3) Bank Spółdzielczy, Spółdz. z ogr. odp. w Pińczowie, 4) Bank Spółdzielczy z odpow. ogr. w Staszowie, 5) Bank Kupiecki spółdzielczy z ogr. odp w Staszowie, zgodnie z treścią przepisu art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach, wzywam wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem: Dr. Stefan Piotr Popławski, Busko Zdrój, ul. Pińczowska Nr. 8. Sp. 274/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Kielcach likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej w Książnicach Wielkich wzywam wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje pretensje do zaspokojenia pod adresem: Piotr Komenda, Koszyce. Sp. 275/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Lublinie likwidator Rolniczej Kasy Spółdzielczej z odp. nieogr. w Opolu Lub., stosownie do wymagań art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach, wzywa wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w terminie 3-ch miesięcy od daty ostatniego (trzeciego) ogłoszenia pod adresem: Witod Zaborowski, Opole Lub., ul. Lubelska 9. Sp. 297/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Lublinie decyzją z dnia 29 listopada 41 r. likwidator Rolniczej Kasy Spółdzielczej z odp. nieograniczoną w Opolu Lub., stosownie do wymagań art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach wzywa wszystkich wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie trzymiesięcznym od ostatniego (trzeciego) ogłoszenia pod adresem: Witold Zaborowski, Opole Lub., ul. Lubelska 9. Sp. 295/Ogł. II.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Kielcach likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej w Krzeszówce, wzywam wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje pretensje do zaspokojenia pod adresem: Jakub Pater, Konaszówka, poczta Książ Wielki. Sp. 300/Ogł. II.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Reichshof likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej z ograniczoną odpowiedzialnością w Nienadówce, wzywam wierzycieli do zgłoszenia pod moim adresem wszelkich pretensji w terminie trzymiesięcznym od ostatniego ogłoszenia. — Michał Cisek, Nienadówka, poczta Sokołów Małopolski, pow. Reichshof Sp. 301/Ogł. II.

Decyzją Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 24 marca 1942 r. Spółdzielnia pod nazwą „Rozwój" Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza w Śniatyczach pow. Zamość Nr Rej. Sp. 496 została rozwiązana i znajduje się w likwidacji. Likwidatorem został mianowany Władysław Oksiuta, zam. w Lublinie przy ul. Zamojskiej Nr 1 m. 3. Na podstawie przepisów art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach, likwidator wzywa wszystkich wierzycieli wymienionej Spółdzielni do zgłaszania swych roszczeń pod jego adresem w terminie trzech miesięcy od daty ostatniego (trzeciego) ogłoszenia. Sp. 327/Ogł. II.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Kielcach likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej w Pałecznicy wzywa wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje pretensje do zaspokojenia pod moim adresem: Józef Błoniecki, Radziemice, poczta Łętkowice, powiat Miechów. Sp. 232/Ogł. II.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Kielcach likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej w Szczytnikach wzywam wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje pretensje do zaspokojenia pod moim adresem: Józef Błoniecki, Radziemice, poczta Łętkowice, powiat Miechów. Sp. 332a/Ogł. II.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Warszawie likwidator Zrzeszenia Inwalidów W. P. Przemysłowo-Handlowej Spółdzielni z odpowiedzialnością udziałami w Warszawie, stosownie do wymagań art. 76 ustawy o spółdzielniach, wzywa wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem: Józef Jopek, Warszawa, ul. Kredytowa 5 m. 20. Sp. 334/Ogł. II.

Zawiadomienia o walnych zgromadzeniach

23 Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Stowarzyszenia Budowlanego „Samopomoc Ślązaków" spółdzielni z nieograniczoną odpowiedzialnością w Wieliczce, ul. Krakowska 37, odbędzie się w dniu 10 maja 1942 r. o godzinie 2-ej po południu w lokalu własnym, z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie i wybór prezydium. 2) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia i przyjęcie. 3) Sprawozdanie: a) Zarządu: z działalności gospodarczej, przedłożenie bilansu i powzięcie uchwał, b) Rady Nadzorczej: z działalności i wyników z przeprowadzonej kontroli. 4) Udzielenie Zarządowi absolutorium. 5) Dyskusja i powzięcie uchwał, przyjęcie bilansu. 6) Podział zysku za rok 1941. 7) Zatwierdzenie budżetu na rok bieżący. 8) Wybór uzupełniający Radę Nadzorczą. 9) Oznaczenie sumy zobowiązań Spółdzielni. 10) Wolne wnioski. Walne Zgromadzenie odbędzie się bez względu na ilość Członków z opóźnieniem o pół godziny. Sp. 344.

Walne Zgromadzenie członków Banku Spółdzielczego, Spółdzielni z odpowiedzialnością udziałami w Krynicy-Zdroju odbędzie się dnia 31 maja 42 r. o godzinie 15-tej w lokalu Banku Spółdzielczego w domu „Dom Katolicki" z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego, 2) Odczytanie protokołu z ostatniego posiedzenia Walnego Zgromadzenia, 3) Sprawozdanie z ostatniej rewizji Związku Rewizyjnego, 4) Sprawozdanie Zarządu z czynności i bilans za rok 1941, 5) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej, 6) Uchwały odnośnie spraw, wymienionych w punktach 2—4 i odnośnie udzielenia skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, 7) Pokrycie straty, 8) Budżet na rok 1942, 9) Ustalenie granicy pożyczek, jakie można udzielić jednemu członkowi, 10) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć, 11) Wybór członków Rady Nadzorczej, 12) Wnioski członków, zgłoszone w terminie statutowym. W razie braku kompletu, odbędzie się tegoż dnia o godzinę później Walne Zgromadzenie drugie z tym samym porządkiem dziennym, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość członków. Sp. 355.

Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa Zaliczkowego ,,Pomoc" w Dembowcu, Spółdzielni zarej. z nieograniczoną odpowiedzialnością, odbędzie się dnia 19 maja 1942 r. o godzinie 16-tej a w braku kompletu o godzinie 17-ej tegoż dnia, w lokalu własnym z następującym porządkiem obrad: 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia. 2) Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej. 3) Sprawozdanie zarządu z czynności i rachunków za rok 1941. 4) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej. 5) Uchwały odnośnie spraw, wymienionych w punktach 2—4 i odnośnie udzielenia skwitowania zarządowi i Radzie Nadzorczej. 6) Rozdział zysku. 7) Plan pracy i budżet na rok 1942. 8) Ustalenie granicy pożyczek, jakie można udzielić jednemu członkowi. 9) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć. 10) Przyjęcie statutu wzorowego zaleconego przez Związek. 11) Wybór ustępujących członków Rady Nadzorczej. 12) Wnioski członków, zgłoszone w terminie statutowym. Sp. 362.

Walne Zebranie członków Spółdzielni Rolniczo-Handlowej ,,Miarka" w Brzesku z odpowiedzialnością udziałami, odbędzie się dnia 19 maja 1942 r. o godzinie 11-tej przed południem, z następującym porządkiem obrad: 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zebrania; 2) Sprawozdanie i bilans za rok 1941; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Związku Rewizyjnego; 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i udzielenie Zarządowi skwitowania; 5) Podział nadwyżki; 6) Plan pracy i budżet na rok 1942; 7) Wybory do Rady Nadzorczej; 8) Zmiana statutu art. 34 w sprawie podwyższenia udziału; 9) Połączenie się ze Składnicą Kółek Rolniczych w Brzesku, z tym, że przejmującą będzie Spółdzielnia ,,Miarka" tak aktywów, jak też i pasywów Składnicy K. R. Sp. 374.

Walne Zebranie członków Składnicy Kółek Rolniczych w Brzesku odbędzie się dnia 19 maja 1942 roku o godzinie 14-tej popołudniu, z następującym porządkiem obrad: 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zebrania; 2) a) Sprawozdanie rachunkowe Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1939, b) Sprawozdanie rachunkowe Zarządu i Rady Nadzorczej za lata 1940—1941, c) Pokrycie strat bilansowych funduszami oraz udziałami członków; 3) Odczytanie listu porewizyjnego Związku Spółdzielni Rolniczych w GG. oraz wniosek na udzielenie absolutorium tak Zarządowi jak też i Radzie Nadzorczej; 4) Przyjęcie nowego statutu obowiązującego obecnie Spółdzielnie, a w związku z tym, uchwalenie podwyższenia udziału do kwoty zł 25; 5) Uchwalenie połączenia się ze Spółdzielnią ,,Miarka" w Brzesku, z tym, że przejmującą będzie Spółdzielnia ,,Miarka" tak aktywów jak i pasywów Składnicy K. R. Sp. 375.

Zwyczajne Walne Zebranie członków Powiatowej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej, Spółdz. z odpowiedzialnością udziałami w Krakowie odbędzie się dnia 12 maja 1942 r. o godzinie 10-tej w lokalu Spółdzielni w Krakowie, ul. Reformacka 3 I. p. z następującym porządkiem obrad: 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zebrania. 2) Roczne sprawozdanie i bilans za rok 1941. 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Związku Rewizyjnego. 4) Przyjęcie sprawozdań, bilansu i udzielenie Zarządowi absolutorium. 5) Rozdział zysków. 6) Plan pracy i preliminarz dochodów i kosztów na rok 1942. 7) Wybór członków organów Rady Nadzorczej. 8) Ustalenie granicy największego zadłużenia dla Spółdzielni. Sp. 378.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Banku Spółdzielczego z ograniczoną odpowiedzialnością w Rymanowie, odbędzie się dnia 16 czerwca 1942 r. o godzinie 15-tej, a w razie braku kompletu o godzinie 16-tej, bez względu na ilość obecnych członków, w lokalu własnym w Rymanowie, przy ul. Kościuszki 5 I. p., z następującym porządkiem dziennym: 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej; 3) Sprawozdanie Zarządu z czynności i rachunków za rok 1941; 4) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej; 5) Uchwały odnośnie spraw wymienionych w punktach 2—4 i odnośnie udzielenia skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 6) Rozdział zysku; 7) Plan pracy i budżet na rok 1942; 8) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć; 9) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 10) Wnioski członków bez uchwał. Sp. 385.

Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Rolniczo-Handlowej z odp. udz. w Bieczu odbędzie się w sobotę dnia 30 maja 1942 roku o godzinie 5-tej po południu w sali Spółdzielni przy ul. Potockiego Nr 45 z następującym porządkiem obrad: 1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia. 2. Sprawozdanie Zarządu z czynności i rachunków za rok 1941 i ewentualnie odczytanie pisma z przeprowadzonej rewizji przez Związek Rewizyjny w Generalnym Gubernatorstwie, Okręgowy Związek w Krakowie. 3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej z wnioskiem o udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej z czynności i rachunków za rok 1941. 4. Dyskusja i zatwierdzenie bilansu oraz rachunków strat i zysków za rok 1941. 5. Rozdział czystego zysku. 6. Zmiana statutu w myśl zaleceń Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie, Okręgowy Związek w Krakowie. 7. Wybór członków Rady Nadzorczej. 8. Oznaczenie najwyższej granicy zobowiązań Spółdzielni. 9. Zatwierdzenie budżetu na rok 1942. 10. Wnioski zgłoszone w terminie określonym przez statut. Sp. 389.

Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Składnica Kółek Rolniczych, Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Łańcucie z odpowiedzialnością udziałami, odbędzie się dnia 26 maja 1942 r. o godzinie 9, we własnym lokalu w Łańcucie, przy ul. Krakowskiej 12, z następującym porządkiem dziennym: 1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zebrania. 2. Sprawozdanie roczne i bilans za rok 1941. 3. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej. 4. Przyjęcie sprawozdania, bilansu i udzielenie absolutorium Zarządowi. 5. Podział dochodów, wzgl. pokrycie strat. 6. Budżet — przewidziane dochody i koszta na rok 1942. 7. Wybór członków organów zarządzających (trzech członków Rady Nadzorczej). 8. Określenie granic najwyższego zadłużenia Spółdzielni. 9. Przyjęcie wzorowego statutu i regulamin dla Rady Nadzorczej. Sp. 390.

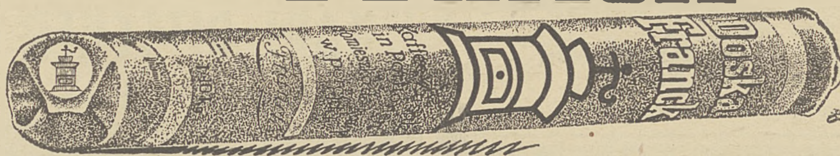
Nasze prababki

już wiedziały o tym doskonale i wiedzą to dzisiejsze gospodynie: że z pojęciem dobrej kawy łączą się dwa młynki. Jeden, w którym się kawę miele, a drugi, to znak na paczce domieszki, która kawie daje aromat i niezrównany smak.

Kto dzisiaj kupi paczkę z młynkiem i napisem DOSKA FRANCK, ten przekona się jeszcze raz, że jest w niej zawsze ten sam

Franck

GENERALDIREKTION DER OSTBAHN, KRAKAU

Kierownik Wydawnictwa: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Kraków. Redaktor naczelny: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Kraków, Zastępca: mgr. Wojciech Wilk-Proszowski, Kraków. Odpowiedzialny za zagadnienia spółdzielcze: Jan Frąckowiak, Kraków. Kierownik działu Ogłoszeń: Edward Malewicz, Kraków, Wydawnictwo: Wydawnictwo Rolnicze, Kraków, Nürnbergstr. 5a. Tel. 116-79 i 116-80. Druk ZKW, Kraków, Universitätsstr. 19a. Ważny cennik Nr. 1.